

การวางแผนครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเจริญพันธุ์กับคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของข้าราชการครูสตรี กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร

Family Planning, the Relationship Between Fertility and Characteristics of Population, Economics, and Socials of Female Teachers in Secondary School Division, General Education Department, Ministry of Education, Bangkok Metropolitan

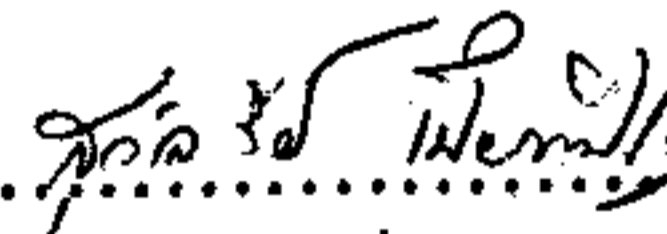
วิทยานิพนธ์

เสนอขอ

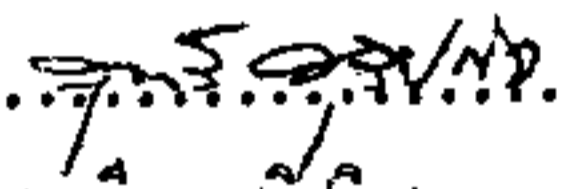
คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อเป็นส่วนประกอบการศึกษา สำหรับ ปรินซิพัลพัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต (สถิติประยุกต์)

โดย สถาบันบรรณการพัฒนาศึกษา AND INFORMATION CENTER

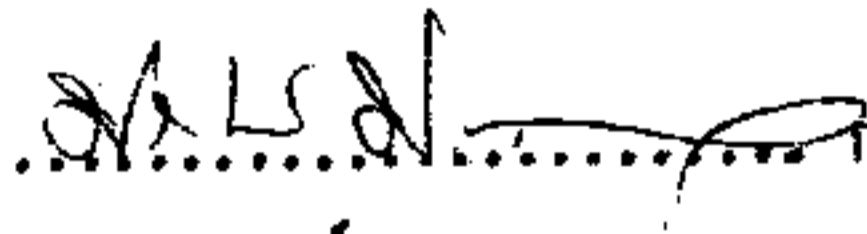
อนุมัติ

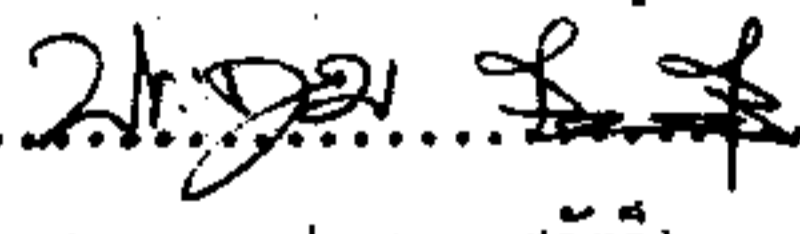
..... กรรมการ (ยศ. คร. สุวัลดี เปี่ยมพิศ)

..... กรรมการ (ยศ. คร. เอก หิรัญรักษ์)

..... กรรมการ (ยศ. สุนทร สุวัปกิจ)

..... กรรมการ (ยศ. คร. บุญเลิศ เลี้ยวประไพ)

..... กรรมการ (ยศ. ปราโมทย์ ประสาทกุล)

..... อนุมัติ (ยศ. คร. ประชุม สุวัทธิ)

คำนำ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน เช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัลลีย์ เปี่ยมปิติ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆมาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขนกสิริวัณณ์ ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้คำผิดในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ คุณหญิง สุวิมลกิจ ที่ได้ตรวจแก้สำนวนและให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล ได้เสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์ ได้เสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการสร้างแบบสอบถามทดลองจนให้ตัวอย่างแบบสอบถามแก่ผู้วิจัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ เลี้ยวประไพ ได้เสนอแนะวิธีสร้างและการตีความหมายตารางต่างๆ

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการกรอกข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก คุณสุวรรณ รัตนกุล คุณสำราญ สารสุวรรณ รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับ จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สุทธิ แสงจันทร์

มกราคม 2521

	หน้า
<u>บทที่ 1</u> บทนำ	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษา	2
การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
สมมุติฐานในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้างนี้	7
<u>บทที่ 2</u> วิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล	9
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	9
ประชากรและตัวอย่าง	9
วิธีสุ่มตัวอย่าง	9
แบบสอบถาม	13
การเก็บรวบรวมข้อมูล	14
การวิเคราะห์ข้อมูล	14
<u>บทที่ 3</u> ทศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับกรรคุมกำเนิด	15
ลักษณะต่างๆของข้าราชการครูสตรีที่เป็นตัวอย่าง	15
การใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิ	20
สภาพการคุมกำเนิดในปัจจุบัน	21
ทัศนคติต่อการคุมกำเนิด	26
อาชีพของสามี	27
<u>บทที่ 4</u> ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเจริญพันธุ์กับคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม	29
<u>บทที่ 5</u> -สรุปและข้อเสนอแนะ	44
<u>บรรณานุกรม</u>	46
<u>ภาคผนวก</u>	49
<u>ประวัติการศึกษา</u>	63

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	10
2	12
3	17
4	19
5	20
6	22
7	23
8	24
9	25
10	26
11	28
12	31

ตารางที่	หน้า
13 อายุแรกสมรส จำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรี และผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติ	34
14 สรุปผลการทดสอบระหว่างอายุแรกสมรสกับจำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรี จำแนกตามกลุ่มอายุปัจจุบัน	35
15 ระยะเวลาการสมรส จำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรี และผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติ	37
16 ระดับการศึกษา จำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรี และผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติ	39
17 สรุปผลการทดสอบระหว่างระดับการศึกษากับจำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรี จำแนกตามกลุ่มอายุปัจจุบัน	40
18 รายได้ของครอบครัวก่อนเกิด จำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรี และผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติ	42
19 สรุปผลการทดสอบระหว่างรายได้ของครอบครัวก่อนเกิด จำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรี จำแนกตามกลุ่มอายุปัจจุบัน	43

ปัญหาการเพิ่มประชากรในประเทศไทยส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากอัตราเพิ่มตามธรรมชาติที่สูงขึ้น ซึ่งมีผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านสาธารณสุข ทำให้อัตราตายลดลง ประชากรที่มากมายขณะนี้เกิดผลกระทบระเทือนต่อประเทศนานาประการ เช่น ปัญหาการศึกษา ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการใช้ที่ดินสำหรับทำการเกษตร เป็นต้น หากอัตราเพิ่มยังคงมีระดับสูงเช่นปัจจุบัน รัฐบาลจะต้องรับภาระหนักเพิ่มขึ้นในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการศึกษา การสาธารณสุขและบริการสาธารณสุขการอื่น ๆ^{1/} โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์รวมความเจริญของประเทศเพียงจุดเดียว โดยเป็นศูนย์รวมของระบบราชการ กิจกรรมทางทหาร กิจกรรมพาณิชย์ โรงงานอุตสาหกรรมและกิจการสาธารณสุขโลกทัศน์นั้น เกิดแรงดึงดูดทางด้านเศรษฐกิจและสังคมสูงสุดจนแทบจะกล่าวได้ว่า ทุกภาคทุกเมืองและทุกชนบทเป็นบริวารของกรุงเทพมหานครโดยสิ้นเชิง^{2/}

การเพิ่มประชากรทั้งประเทศในอัตราสูงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลได้ตระหนักปัญหาเหล่านี้ก็ จึงประกาศนโยบายค่านประชากรขึ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2513 ถึงแม้ใจความว่า "รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการวางแผนครอบครัวตามความสมัครใจ เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการเพิ่มของประชากรที่สูงมาก ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ"^{3/} นอกจากนี้รัฐยังได้กำหนดนโยบายค่านประชากรในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524 ได้กำหนดเป้าหมายที่จะลดอัตราเพิ่มของประชากรจากร้อยละ 2.5 ในปี พ.ศ. 2520

^{1/} กระทรวงสาธารณสุข, คำบรรยายประกอบการสอนการวางแผนครอบครัว (กรุงเทพมหานคร : แผนกการพิมพ์ กรมทหารสื่อสาร, 2519), หน้า 78.

^{2/} สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันวิจัยพัฒนาบริหารศาสตร์, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524 เอกสารโรเนียว, หน้า 221.

^{3/} บุญเลิศ เดี่ยวประไพ, "นโยบายประชากร", วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ 1 : (มกราคม 2520), หน้า 81.

ลงเหลือร้อยละ 2.1 ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาโดยทำให้อัตราเกิดลดลงเหลือ 29.0 ต่อพัน และ อัตราตายลดลงเหลือ 8.0 ต่อพัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ดังกล่าว รัฐจะทองส่งเสริมและสนับสนุน การวางแผนครอบครัวและการศึกษาประชากรอย่างจริงจัง โดยเฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติชอบงานประชากรศึกษา ทั้งหลาย ใ้แก่บรรดาครูอาจารย์ที่จะถ่ายทอดความรู้สึกรับผิดชอบเพื่อช่วยแก้ปัญหาประชากรของครอบครัว ชุมชน ประเทศ และของโลกได้^{4/}

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

ในการศึกษาคั้งนี้ได้เลือกข้าราชการครูสตรีในโรงเรียนส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) ของกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นตัวอย่างในการศึกษาโดยได้เลือก ข้าราชการครูสตรีที่แต่งงานแล้วและยังอยู่กับสามีในปัจจุบัน และมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคั้งนี้

1. เพื่อศึกษาทัศนคติและการปฏิบัติตนในเรื่องการวางแผนครอบครัว
2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะต่าง ๆ ทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมที่มีความสัมพันธ์

กับภาวะเจริญพันธุ์คั้งนี้

- ก. ด้านประชากร ทำการศึกษาเกี่ยวกับอายุปัจจุบัน อายุแรกสมรส และระยะเวลา การสมรสที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเจริญพันธุ์
- ข. ด้านเศรษฐกิจ ทำการศึกษาเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ กับภาวะเจริญพันธุ์
- ค. ด้านสังคม ทำการศึกษาเกี่ยวกับระดับการศึกษา สถานที่เกิดที่มีความสัมพันธ์กับ ภาวะเจริญพันธุ์

การศึกษาเรื่องการวางแผนครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเจริญพันธุ์กับคุณลักษณะ ทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของข้าราชการครูสตรีในกรุงเทพมหานครคั้งนี้จะทำให้ทราบถึง ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนและ

^{4/} บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธ์, วารสารประชากรศึกษา 2 : (เมษายน 2520), หน้า 1-2.

ดำเนินงานของนักบริหารสาขาต่าง ๆ เช่น นักบริหารการศึกษา ซึ่งอาจจะจัดให้มีการอบรม เผยแพร่ เอกสารไปยังข้าราชการครูเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบและสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ทั้งมี เหตุผลเหมาะสมกับสภาวะประชากรในปัจจุบันได้

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนได้ทำการศึกษเกี่ยวกับความรู้ ทักษะและการ ปฏิบัติ ในการวางแผนครอบครัว ได้แก่นักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและกระทรวงสาธารณสุข ได้ทำการศึกษวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี รวม 3 ครั้ง ครั้งแรกกระทำในเดือนสิงหาคม 2507 โดยการสุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนทั้งหมดที่ปรากฏในทะเบียน ในอำเภอโพธาราม โดยใช้ตัวอย่างขนาดร้อยละ 25 สัมภาษณ์สตรีที่อยู่กินกับสามีในครัวเรือน ครัว- เรือนละ 1 คน พบว่า จำนวนบุตรที่ต้องการในอุดมคติโดยเฉลี่ย 3.8 คน การสำรวจครั้งที่ 2 เป็นการสำรวจติดตามผลหลังจากครั้งแรก 1 ปี พอดี กระทำในเดือนมกราคม 2508 พบว่า จำนวน บุตรที่ต้องการในอุดมคติโดยเฉลี่ย 4.0 คน และร้อยละ 80 ของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ทราบวิธีคุมกำเนิด เพียงวิธีเดียว หรือสองวิธีเท่านั้น และในการสำรวจครั้งที่ 3 กระทำในเดือนมกราคม 2509 ได้ สำรวจทัศนคติผู้นำหมู่บ้านเกี่ยวกับอนามัยครอบครัวที่อำเภอโพธาราม พบว่า ผู้นำหมู่บ้านเห็นด้วยกับ โครงการอนามัยครอบครัว ผู้นำหมู่บ้านยินดีที่จะปฏิบัติตามการวางแผนครอบครัวด้วยความเต็มใจ มีผู้นำ หมู่บ้านจำนวนน้อยที่ไม่เห็นด้วย ผู้นำหมู่บ้านที่เห็นด้วยได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูชายและครูหญิง^{5/}

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ทำการศึกษวิจัยประชากรในเขต บางเขน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2510 โดยทำการสุ่มตัวอย่าง 2 ใน 3 ของสตรีที่แต่งงานแล้ว และอายุ 15-44 ปี จากประชากร 3 ตำบล ของเขตบางเขน การสำรวจกระทำขึ้นระหว่างวันที่ 28 ธันวาคม 2510 ถึงวันที่ 28 มกราคม 2511 โดยสัมภาษณ์ 960 คน พบว่าจำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์ โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.8 ครั้ง จำนวนเด็กที่คลอดมีชีวิตเท่ากับ 3.5 คน จำนวนเด็กที่เสียชีวิตในปัจจุบัน

^{5/} Institute of Population Studies, Research Report No.4 The Potharam Study (Printed at Thai Baeb Preass, 1971), pp.5-13, 77, 141-145.

เท่ากับ 3.2 คน ความรู้และทัศนคติในการวางแผนครอบครัวมีค่อนข้างสูงเป็นที่น่าสนใจ การฝากัก
ทำหมันรู้จักกันอย่างแพร่หลาย รองลงมาได้แก่ ยาเม็ดคุมกำเนิดและห่วงอนามัย^{6/}

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้ทำการศึกษาวิจัยกลุ่มประชากรที่มีต่อศาสนาอิสลาม
ในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย ที่จังหวัดยะลา เมื่อ พ.ศ.2511 โดยทำการสุ่มประชากรใน 2
ตำบล จากอำเภอยะหา 1 ตำบล และจากอำเภอรามันท์ 1 ตำบล ทำการสัมภาษณ์สตรีที่มีอายุระหว่าง
15-44 ปี จำนวน 502 ราย พบว่า สตรีที่ถูกสัมภาษณ์ร้อยละ 2 ทราบวิธีคุมกำเนิด ร้อยละ 79.3
เห็นด้วยกับการคุมกำเนิด จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.2 ครั้ง จำนวนบุตรคลอดมีชีวิต
โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.1 คน และจำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบันโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.7 คน ประชากร
ส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงไม่มีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด แต่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว ผู้ถูก
สัมภาษณ์ทั้งชายและหญิงให้ทัศนคติว่า การคุมกำเนิดไม่ขัดต่อศาสนา แต่ก็ไม่นิยมปฏิบัติ คงปล่อยให้
เป็นไปตามธรรมชาติ^{7/}

จากการวิจัยของโครงการต่อเนื่องระยะยาวของสถาบันประชากรศาสตร์ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรไทย ซึ่งทำการสำรวจด้วยการสุ่มตัวอย่าง ทำเนิการศึกษาค้น
ในระหว่าง พ.ศ.2512-2516 ผลการวิจัยรอบแรกซึ่งดำเนินการระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม
พ.ศ.2512 พบว่ามีครัวเรือนตกเป็นตัวอย่างประมาณ 1,500 ครัวเรือน คนในชนบทสมรสเมื่ออายุ
น้อยกว่าคนในเขตเมือง คนในกรุงเทพมหานครสมรสอายุช้าที่สุด ขนาดของครัวเรือนในเขตเมืองและ
ในชนบทไม่แตกต่างกันมากนัก ครัวเรือนที่มีสมาชิกเพียงคนเดียวหรือสองคนเป็นลักษณะที่พบกันโดยทั่วไป
ในเขตเมืองมากกว่าในชนบท มากกว่าครึ่งหนึ่งของครอบครัวในเขตชนบทและในเขตเมืองเป็นครอบครัว

^{6/} Donald O Cowgill et. al., "Family Planning in Bangkok Thailand,"
(Report of Center for Population and Social Research, Mahidol University ;
Bangkok Thailand, June), pp.191-204.

^{7/} Soontaree Suvipakit, A pilot Study of Family Health in Thai
Muslim Community in South Thailand, (The National Research Council Bang-
kok, Thailand, August 1969), pp.3, 4, 14, 21, 24.

เคี้ยว (ครอบครัวที่ประกอบไปด้วยสามี ภรรยา และบุตร ที่ยังไม่สมรส) สำหรับสตรีที่สมรสแล้วและอายุใกล้จะพ้นวัยเจริญพันธุ์ (อายุ 40-44 ปี) จะมีภาวะเจริญพันธุ์ดังนี้^{8/}

เขต	จำนวนบุตร เกิดรอด	จำนวนบุตรที่รอด ในปัจจุบัน
เขตชนบท	6.9	5.9
เขตเมืองอื่น	5.8	5.2
กรุงเทพมหานคร	5.3	5.0

ผลจากการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบทัศนคติและพฤติกรรมที่มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ของชาวไทยและชาวไทยมุสลิมพบว่า สตรีชาวไทยมุสลิมแต่งงานมากกว่าสตรีชาวไทย จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์จำนวนเด็กเกิดมีชีวิต และจำนวนเด็กที่รอดในปัจจุบันโดยเฉลี่ยต่อสตรีหนึ่งคนของชาวไทยมุสลิมต่ำกว่าชาวไทยทั้งสิ้น สตรีชาวไทยมุสลิมเห็นควยกับการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีชาวไทย แต่สตรีชาวไทยมุสลิมมีความต้องการบุตรเพิ่มมากกว่าสตรีชาวไทย^{2/}

ผลจากการศึกษาภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรประเทศไทยพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภาวะเจริญพันธุ์สูงสุด มีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยประมาณ 7 คน ภาคกลางและภาคเหนืออยู่ในระดับปานกลางประมาณ 6 คน ภาคใต้มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุดในระหว่าง 5 คน ถ้าพิจารณาการศึกษาเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์พบว่า สตรีที่ศึกษาชั้นมัธยมศึกษา และสตรีที่ศึกษาสูง

^{8/} พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และ สุวัทนา วิบูลย์เศรษฐ์, เอกสารหมายเลข 12 สรุปผลการวิจัยของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจและประชากรไทย (ผลิตโดยโครงการทดลองหน่วยผลิตเอกสารมหาวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 1, 2, 8-10.

^{2/} สมพงษ์ ชิวสัมพันธ์, การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติ และพฤติกรรมที่มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ของชาวไทยและชาวไทยมุสลิม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513), หน้า 16, 70.

สมมุติฐานในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเจริญพันธุ์กับคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของข้าราชการครูสตรี ผู้วิจัยขอตั้งสมมุติฐานดังนี้

1. จำนวนบุตรเกิดรอดมีความสัมพันธ์กับอายุปัจจุบันของข้าราชการครูสตรี
2. จำนวนบุตรเกิดรอดมีความสัมพันธ์กับอายุแรกสมรสของข้าราชการครูสตรี
3. จำนวนบุตรเกิดรอดมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการสมรสของข้าราชการครูสตรี
4. จำนวนบุตรเกิดรอดมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของข้าราชการครูสตรี
5. จำนวนบุตรเกิดรอดมีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวต่อเดือนของข้าราชการครูสตรี (คือ ถ้ามีรายได้สูง จำนวนบุตรเกิดรอดต่ำ)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษารังนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษารังนี้ ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเจริญพันธุ์กับคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของข้าราชการครูสตรีและครูสตรีเหล่านั้นมีทัศนคติและพฤติกรรมต่อการวางแผนครอบครัวอย่างไร อันเป็นประโยชน์ต่อนักบริหารหรือผู้วางแผนด้านประชากรในอนาคต เช่น การฝึกอบรมด้านประชากรศึกษาให้แก่ข้าราชการครูสตรี หรือส่งเอกสารไปให้ ห้างนี้เพื่อครูสตรีจะได้มีความรู้, ทัศนคติ และการปฏิบัติอย่างมีเหตุผลต่อประชากรในปัจจุบัน และครูสตรีเหล่านั้นก็จะ เป็นตัวจักรที่สำคัญ ในอันที่จะถ่ายทอดความรู้ด้านประชากรไปยังเด็กและเยาวชนของชาติอีกทอดหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เป้าหมาย นโยบายด้านประชากรบรรลุผลที่ต้องการได้ส่วนหนึ่ง

ห้องที่การศึกษาที่ 6

วัดเขาราม

คอนเมือง

พอวัง

ห้องที่การศึกษาที่ 2

บางกะปิ

สตรีเกษม
บุตรบำเพ็ญ

ห้องที่การศึกษาที่ 1

สามเสนวิทยาลัย

ห้องที่การศึกษาที่ 5

สตรีวิทยา

เทพศิรินทร์

เตรียมอุดม

จันทร์ประดิษฐ ๗

ทวีธาภิเศก

ศึกษานารี

สายน้ำผึ้ง

สตรีวัดอัมรินทร์

วัดประดู่ในทรงธรรม

ห้องที่การศึกษาที่ 3

วชิรธรรมสาริถ

สตรีศรีสุริโยทัย

สิงหราชพิทยาคม

ห้องที่การศึกษาที่ 4

วิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องการวางแผนครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเจริญพันธุ์กับคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของข้าราชการครูสตรี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่คัดแปลงมาจากแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ได้นำเขาไปใช้ก่อนจนได้ผลจึงนำมาใช้กับตัวอย่างที่กองการศึกษาต่อไป

ประชากรและตัวอย่าง (Population and Sample)

ประชากรทั้งสิ้นคือ ข้าราชการครูสตรีที่แต่งงานแล้ว และยังอยู่กับสามีในปัจจุบันที่ทำการสอนในโรงเรียนส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2519 มีจำนวน 2,116 คน ซึ่งกระจุกกระจายอยู่ตามโรงเรียนต่าง ๆ ถึง 76 โรงเรียน เพื่อให้การศึกษาเรื่องนี้ไม่กว้างขวางจนเกินไปนัก จึงกำหนดใช้ตัวอย่างข้าราชการครูสตรีเพียง 200 คน โดยให้อยู่ในโรงเรียนที่กองการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพียง 18 โรงเรียน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างครู 200 คน ใช้วิธีการสุ่ม 2 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีวิธีการดังนี้คือ
ขั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียน 18 โรงเรียนจากโรงเรียนทั้งหมดซึ่งถูกแบ่งออกเป็น 5 กองที่การศึกษา แต่ละกองที่การศึกษามีจำนวนโรงเรียนดังนี้
กองที่การศึกษาที่ 1 มี 16 โรงเรียน
กองที่การศึกษาที่ 2 มี 16 โรงเรียน
กองที่การศึกษาที่ 3 มี 14 โรงเรียน

ห้องทการศึกษาที่ 4 มี 16 โรงเรียน

ห้องทการศึกษาที่ 5 มี 14 โรงเรียน

เพื่อที่จะให้ตัวอย่างกระจุกกระจายไปทุกเขตทั่วกรุงเทพมหานคร ฉะนั้น ในการสุ่มแต่ละห้องทการศึกษา จึงสุ่มโรงเรียนออกมาด้วยวิธี Proportional Stratification ตามอัตราส่วนจำนวนโรงเรียนของแต่ละห้องทการศึกษา ในขั้นนี้จะใช้โรงเรียนที่จะศึกษาจำนวน 18 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 สุ่มครูแต่ละโรงเรียนทั้ง 18 โรงเรียน โดยนำเอาจำนวนโรงเรียนทั้ง 18 โรงเรียน มาหาจำนวนครูทั้งสิ้น ปรากฏว่ามีจำนวน 823 คน ซึ่งกระจุกกระจายในโรงเรียนทั้ง 18 โรงเรียน ตามจำนวนโรงเรียนต่าง ๆ กัน แต่คงสุ่มเอาเพียง 200 คน ฉะนั้น ในขั้นนี้จึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างครูออกมาโดยวิธี Simple Random Sampling เช่นเดียวกับขั้นที่ 1 ตามอัตราส่วนจำนวนครูแต่ละโรงเรียน ซึ่งมีอัตราส่วนประมาณร้อยละ 25

โดยวิธีที่กล่าวมาแล้วทั้ง 2 ขั้นตอน จะได้ตัวอย่างครูทั้งหมด 200 คน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียนและครูที่เป็นตัวอย่างในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1

จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่สุ่มมาจากจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร
ในแต่ละห้องทการศึกษา

ห้องทการศึกษา	โรงเรียน	จำนวนโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร	จำนวนตัวอย่างโรงเรียน
1	สวนกุหลาบ วัชรนิเวศ วัชรานพิศ วัชรสังเวช สตรีวิทยา เบญจมาชลาสัย วัชรกุญชรวิทย์ เทพศิรินทร์ วัชรระเทศ สายมัญญา ไทรมิตรวิทยาลัย เบญจมาพิศ โยธินบูรณะ วัชรราชาธิวาส คอนเมือง หอวัง	16	4

ท้องถกการศึกษา	โรงเรียน	จำนวนโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร	จำนวนตัวอย่าง โรงเรียน
2	เตรียมอุดมศึกษา สามเสนวิทยาลัย ศรีอยุธยา สุรศักดิ์มนตรี สันติราษฎร์- วิทยาลัย กุญชรวิทยารามวิทยาคม ประชากรราษฎร์อุปถัมภ์ บางกะปิ เทพลีลา จันทร์ห่มผ้าเพ็ญ ลาดปลาเค้าวิทยาคม บดินทรเดชา สตรีวิทยา 2 เศรษฐบุตร- บำเพ็ญ สตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ วัดหนองจอก	16	4
3	ยานนาวาเวชวิทยาคม นนทบุรีวิทยา วัดสุทธวราราม สตรีศรีสุริโยทัย เจ้าพระยาวิทยาคม สตรีมหาพฤฒาราม พุทธจักรวิทยา ปทุมคงคา วัดธาตุทอง สายน้ำผึ้ง พระโขนงวิทยาลัย วิจิตรธรรมสาริต ราชคำวารี พรศพิทยพยัต	14	3
4	ศึกษานารี วัดอินทาราม บางประกอกวิทยาคม แจรงรอนวิทยา อิสลามวิทยาลัย พุทธบูชาวิทยาคม วัดราชโอรส สิงหนราชพิทยาคม วัดสี่สุททวาทจวนวิทยา วัดหนองแขม ปัญญาวารคุณ วัดนวลนรภิศ วัดรางบัว จันทร์ประภัสสรารามวิทยาคม สตรีวัดอัมพสรวรรค ไชยฉิมพลีวิทยาคม	16	4

ท้องที่การศึกษา	โรงเรียน	จำนวนโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร	จำนวนตัวอย่างโรงเรียน
5	ทวีธาภิเศก วัดศรีโฆสิต วัดนายโรง วัดปราสาท โพธิสารพิทยากร	14	3

ตารางที่ 2

จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูที่สุ่มมาจากจำนวนครูทั้งหมดภายในแต่ละท้องที่การศึกษา

ท้องที่การศึกษา	โรงเรียน	จำนวนครูทั้งหมด	ตัวอย่างครู
1	สตรีวิทยา	82	20
	เทพศิรินทร์	29	7
	กอนเมือง	67	16
	หอวัง	68	17
2	เตรียมอุดมศึกษา	81	20
	สามเสนวิทยาลัย	83	20
	บางกะปิ	49	12
	สตรีศรีนครินทร์	17	4

ห้องที่การศึกษา	โรงเรียน	จำนวนครูทั้งหมด	ตัวอย่างครู
3	สตรีศรีวิชัย	45	11
	สายน้ำผึ้ง	48	12
	วชิรธรรมสาธิต	16	4
4	ศึกษานารี	46	11
	สิงหราชพิทยาคม	29	7
	จันทร์ประดิษฐารามวิทยา	20	5
	สตรีวัชรวิชัย	36	9
5	ทวีธาภิเศก	35	8
	วัดประดู่ในทรงธรรม	35	8
	วิมุตยารามพิทยากร	37	9
	รวม	823	200

แบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นเพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์และทัศนคติตลอดจนการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของข้าราชการครูสตรี ฉะนั้น แบบสอบถามที่ใช้จึงมีคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
2. จำนวนบุตรในครัวเรือน
3. จำนวนหญิงที่แต่งงานแล้วในครัวเรือน

4. สถานที่เกิดและอายุปัจจุบันของข้าราชการครูสตรี
5. การศึกษาและศาสนาของข้าราชการครูสตรี
6. สภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน
7. ประวัติกของสามี
8. ภาวะเจริญพันธุ์ของข้าราชการครูสตรี
9. ความเห็นเกี่ยวกับการทำแท้ง
10. วิธีป้องกันการปฏิสนธิในปัจจุบัน
- 11.ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนที่จะทำการสุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้ติดต่อกับผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอทราบจำนวนข้าราชการครูสตรีที่แต่งงานแล้วและยังอยู่กับสามีในปัจจุบันทั้ง 76 โรงเรียน และหลังจากดำเนินการเลือกตัวอย่างได้แล้ว ผู้ศึกษาได้นำหนังสือราชการจากคณะสถิติประยุกต์ ติดต่อกับผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่โรงเรียนตัวอย่างที่สุ่มไว้แล้ว ส่วนใหญ่ผู้ศึกษาได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้รหัสข้อมูลและเจาะลงบนแผ่นบัตร แยกบัตร เพื่อทำการวางค่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จระบบ MINI-TAB ของศูนย์คอมพิวเตอร์ สถาบันวิจัยพัฒนาบริหารศาสตร์ ควบเครื่อง Burroughs B-1700

ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุมกำเนิด

ลักษณะต่าง ๆ ของชาวราชการครูสตรีที่เป็นตัวอย่าง

ลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูลได้แก่ อายุปัจจุบันของชาวราชการครูสตรี การศึกษา อาชีพของสามี รายได้ของครอบครัวต่อเดือน จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์ จำนวนบุตรเกิดรอด จำนวนบุตรที่เสียชีวิต การวางแผนครอบครัวและทัศนคติต่อการคุมกำเนิด

อายุ

ชาวราชการครูสตรีที่เป็นตัวอย่างมีอายุอยู่ระหว่างต่ำกว่า 24-45 ปีขึ้นไป ถ้าจะพิจารณาการกระจายตัวอย่างเหล่านี้ออกไปเป็นกลุ่มอายุต่าง ๆ กลุ่มละ 5 ปี ดังตารางที่ 3 ลักษณะของการกระจายตัวจะทำให้มองเห็นภาพของการกระจายอายุไม่ชัดเจน แต่ถ้ายัดออกเป็นกลุ่มอายุ 10 ปี ปรากฏว่าชาวราชการครูสตรีที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 42.00 มีอายุอยู่ในระดับกลางคือ 30-39 ปี กลุ่มรองลงมาคือ กลุ่มที่มีอายุสูงขึ้นและมีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 32.00 ส่วนกลุ่มอายุน้อยคือต่ำกว่า 29 ปีนั้น มีเพียงร้อยละ 26.00 โดยทั่วไปแล้ว สตรีในกลุ่มอายุต่ำกว่า 29 ปีนี้ เป็นกลุ่มที่มีการเจริญพันธุ์สูงกว่าสตรีในกลุ่มอายุอื่น ๆ แต่สตรีที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป การเจริญพันธุ์เริ่มลดลง สำหรับในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน^{13/} ฉะนั้น จากการกระจายอายุของชาวราชการครูสตรีที่เป็นตัวอย่าง จะทำให้ได้เห็นแบบแผนการเจริญพันธุ์ของตัวอย่างกลุ่มนี้ได้ เนื่องจากตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสตรีที่การเจริญพันธุ์เริ่มลดลงแล้ว

^{13/} การสำรวจการเปลี่ยนแปลงประชากรปี พ.ศ. 2517-18, สำนักงานสถิติแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรีย, ตารางที่ 4

การศึกษา

ระดับการศึกษาของข้าราชการครูสกริตเป็นตัวอย่าง กล่าวได้ว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับเฉลี่ยของสตรีทั่วไปประมาณ 3 ใน 4 ของตัวอย่างทั้งหมด คือร้อยละ 76.00 จบการศึกษาชั้นปริญญาตรีขึ้นไป อีกร้อยละ 24.00 นั้น จบชั้นอนุปริญญาและต่ำกว่า

ลักษณะอาชีพของสามี

ลักษณะอาชีพของสามีของข้าราชการครูสกริตที่เป็นตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการคิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมาได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจ, รับจ้างทำงานเอกชน, นักธุรกิจและการค้า และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 15.00, 8.50, 7.00 และ 5.50 ตามลำดับ คูตารางที่ 3

รายได้ของครอบครัว

ข้าราชการครูสกริตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 49.00) ประมาณหนึ่งในสองของข้าราชการครูสกริตมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนระหว่าง 3,000-5,999 บาท รองลงมาได้แก่ รายได้ระหว่าง 6,000-8,999 บาท 9,000-11,999 บาท และ 12,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.50, 15.50 และ 4.00 ตามลำดับ คูตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมบางประการ
ของข้าราชการครูสตรีที่เป็นตัวอย่าง (ร้อยละ)

ลักษณะ		ร้อยละ	
อายุ	ต่ำกว่า 24 ปี	2.50 (5)	} 26.00(52)
	25-29 ปี	23.50 (47)	
	30-34 ปี	14.00 (28)	} 42.00(84)
	35-39	28.00 (56)	
	40-44	21.50 (43)	} 32.00(64)
	45 ปีขึ้นไป	10.50 (21)	
	รวม		100.00 (200)
การศึกษา			
	ต่ำกว่าอนุปริญญา	6.50 (13)	
	อนุปริญญา	17.50 (35)	
	ปริญญาตรี	65.50(131)	
	สูงกว่าปริญญาตรี	10.50 (21)	
รวม		100.00(200)	

ลักษณะ	ร้อยละ
<u>อาชีพของสามี</u>	
รับราชการ	64.00 (128)
รัฐวิสาหกิจ	15.00 (30)
รับจ้างทำงานเอกชน	8.50 (17)
นักธุรกิจและการค้า	7.00 (14)
อื่น ๆ	5.50 (11)
รวม	100.00 (200)
<u>รายได้ของครอบครัวต่อเดือน</u>	
3,000 - 5,999 บาท	49.00 (98)
6,000 - 8,999 บาท	31.50 (63)
9,000 - 11,999 บาท	15.50 (31)
12,000 บาทขึ้นไป	4.00 (8)
รวม	100.00 (200)

ภาวะเจริญพันธุ์ของข้าราชการครูสตรี

ข้าราชการครูสตรีโดยเฉลี่ยทุกกลุ่มอายุตั้งครรภ์เพียงคนละ 2.12 ครั้ง เป็นจำนวนบุตรเกิดรอด 2.01 คน และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 1.86 คน (ตารางที่ 4) แสดงให้เห็นว่ามีการสูญเสียในการตั้งครรภ์ (pregnancy wastage) อันเนื่องจากการแท้งคอนซางต่ำ และการตายของทารก (infant mortality) ที่คอนซางต่ำด้วย แต่ถาพิจารณาตามกลุ่มอายุต่าง ๆ จะเห็นว่าครูสตรีที่มีอายุน้อย จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์ต่ำ และเมื่อครูสตรีมีอายุสูงขึ้น จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์สูงขึ้นตามไปด้วย

ขณะเดียวกันจำนวนบุตร เกิดรอดของสตรีในกลุ่มอายุต่าง ๆ ก็แสดงให้เห็นว่า ครุสตรีในกลุ่มอายุน้อย นั้น มีการสูญเสียในการตั้งครรภ์ต่ำ แต่ครุสตรีที่มีอายุมาก โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีการสูญเสียในการตั้งครรภ์สูง แสดงให้เห็นว่า อาจมีการแท้งหรือมีความพยายามที่จะควบคุมจำนวนบุตรในกลุ่มครุสตรีที่อายุมากขึ้น

ตารางที่ 4

แบบแผนการเจริญพันธุ์โดยเฉลี่ยของข้าราชการครุสตรีที่เป็นตัวอย่าง 1 คน จำแนกตาม
กลุ่มอายุปัจจุบัน

กลุ่มอายุ	จำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์	จำนวนบุตร เกิดรอด	จำนวนบุตร ที่มีชีวิต
ต่ำกว่า 24 ปี	0.60 (5)	0.60 (5)	0.60 (5)
25-29 ปี	0.83 (47)	0.83 (47)	0.72 (47)
30-34 ปี	1.57 (28)	1.43 (28)	1.32 (28)
35-39 ปี	2.07 (56)	2.00 (56)	1.91 (56)
40-44 ปี	3.02 (43)	2.91 (43)	2.77 (43)
45 ปีขึ้นไป	4.38 (21)	3.95 (21)	3.43 (21)
รวมทุกกลุ่มอายุ	2.12 (200)	2.01 (200)	1.86 (200)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือ จำนวนข้าราชการครุสตรีในกลุ่มตัวอย่าง

การใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิ

ประชากรครูสตรีในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิ ซึ่งในจำนวนนี้ใช้วิธีทำหมันหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.08 รองลงมาคือ ไชยาเม็ทคุมกำเนิด คิดเป็นร้อยละ 17.07 ไชยห่วงอนามัย คิดเป็นร้อยละ 10.57 ไชยถุงยางอนามัย คิดเป็นร้อยละ 9.76 และใช้วิธีอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 32.52 (ตารางที่ 5)

ถ้านำเอาอายุปัจจุบันมาเป็นตัวแปรควบคุม (Control Variable) ผลปรากฏว่า ครูสตรีที่มีอายุปัจจุบันระหว่างต่ำกว่า 29 ปี ไชยาเม็ทคุมกำเนิดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.46 ส่วนกลุ่มครูสตรีอายุปัจจุบันระหว่าง 30-39 ปี ใช้วิธีอื่น ๆ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.85 รองลงมาคือ ไชยห่วงอนามัย คิดเป็นร้อยละ 26.42 และกลุ่มครูสตรีที่มีอายุปัจจุบันระหว่าง 40 ปีขึ้นไป ใช้วิธีทำหมันหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.45 เป็นต้น

ตารางที่ 5

กลุ่มตัวอย่างประชากรครูสตรี ใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิด้วยวิธีต่าง ๆ ในปัจจุบัน (จำนวน, ร้อยละ) จำแนกตามวิธีคุมกำเนิดและอายุปัจจุบัน

อายุปัจจุบัน วิธีคุมกำเนิด	อายุปัจจุบัน			รวมทุกอายุ
	ต่ำกว่า 29 ปี	30-39 ปี	40 ปีขึ้นไป	
ทำหมันหญิง	11.54 (3)	26.42 (14)	45.45 (20)	30.08 (37)
ยาเม็ทคุมกำเนิด	38.46 (10)	16.98 (9)	4.55 (2)	17.07 (21)
ห่วงอนามัย	7.69 (2)	15.09 (8)	6.82 (3)	10.57 (13)
ถุงยางอนามัย	11.54 (3)	5.66 (3)	13.63 (6)	9.76 (12)
อื่น ๆ	30.77 (8)	35.85 (19)	29.55 (13)	32.52 (40)
รวม	100.00 (26)	100.00 (53)	100.00 (44)	100.00 (123)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือ จำนวนประชากรครูสตรีในกลุ่มตัวอย่าง

สภาพการคุมกำเนิดในปัจจุบัน

จากตารางที่ 6 ถ้าพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุปัจจุบันของสตรี กับการคุมกำเนิดในปัจจุบัน ปรากฏว่า ร้อยละของสตรีที่กำลังคุมกำเนิดสูงขึ้นในกลุ่มอายุระหว่าง 30-34 ปี 35-39 ปี และ 40-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.71, 64.29, และ 74.42 ตามลำดับ และลดลงในกลุ่มสตรีที่มีอายุปัจจุบันระหว่าง ต่ำกว่า 24 ปี, 25-29 ปี, และ 45 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60.00, 48.94 และ 57.14 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากที่อยู่ในกลุ่มอายุนั้น อาจเพิ่งแต่งงานยังไม่มีบุตรตามที่ต้องการ หรือมีบุตรยังไม่ครบตามจำนวนที่ต้องการ จึงไม่คุมกำเนิด ส่วนที่มีอายุมากโดยเฉพาะในกลุ่มอายุระหว่าง 45 ปีขึ้นไปนั้น อาจไม่จำเป็นต้องคุมกำเนิด เพราะสภาพทางสรีระวิทยา ทำให้โอกาสของการตั้งครรภ์ต่ำอยู่แล้ว

ส่วนสตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิดในปัจจุบันจะเป็นไปในลักษณะตรงกันข้ามคือร้อยละของสตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิดในปัจจุบันจะสูงในกลุ่มอายุระหว่าง ต่ำกว่า 24 ปี, 25-29 ปี และ 45 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40.00, 51.06 และ 42.86 ตามลำดับ และลดต่ำลงในกลุ่มอายุปัจจุบันระหว่าง 30-34 ปี, 35-39 ปี และ 40-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.29, 35.71 และ 25.58 ตามลำดับ

ตารางที่ 6

ร้อยละของสภาพการคุมกำเนิดของข้าราชการครูสตรีในกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามกลุ่มอายุปัจจุบันของครูสตรี

อายุปัจจุบัน	สภาพการคุมกำเนิด		รวม
	กำลังคุม	ไม่คุม	
ต่ำกว่า 24 ปี	60.00 (3)	40.00 (2)	100.00 (5)
25-29 ปี	48.94 (23)	51.06 (24)	100.00 (47)
30-34 ปี	60.71 (17)	39.29 (11)	100.00 (28)
35-39 ปี	64.29 (36)	35.71 (20)	100.00 (56)
40-44 ปี	72.42 (32)	25.58 (11)	100.00 (43)
45 ปีขึ้นไป	57.14 (12)	42.86 (9)	100.00 (21)
รวม	61.50 (123)	38.50 (77)	100.00 (200)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนข้าราชการครูสตรีในกลุ่มตัวอย่าง

จากตารางที่ 7 ถ้าพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตกับการคุมกำเนิดของครูสตรีในปัจจุบัน ปรากฏว่าร้อยละของสตรีที่กำลังคุมกำเนิดในปัจจุบันจะค่อย ๆ สูงขึ้นตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ กล่าวคือ ในกลุ่มครูสตรีที่ไม่มีบุตรเลย และที่มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 1-2 คน และ 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00, 69.39 และ 79.25 ตามลำดับ ส่วนการที่ส่วนร้อยละลงในกลุ่มครูสตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 5-6 คนนั้น อาจจะเป็นเพราะว่ามีอายุมากแล้ว ทำให้คิดว่าไม่สามารถมีบุตรได้อีก ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกัน

การศึกษาเรื่องภาวะเจริญพันธุ์และการวางแผนครอบครัวของสตรีในเขตเมืองและเขตชนบทของประเทศไทยที่ผู้พบในทำนองเดียวกันว่า ร้อยละของการวางแผนครอบครัวจะลดลงจากร้อยละ 52.00 เป็น 30.50 เมื่อมีบุตรทั้งหมดจาก 6 คน เป็น 7 คน (ในกรุงเทพฯ-ธนบุรี)^{14/}

ส่วนสตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิดในปัจจุบันจะเป็นไปในลักษณะตรงกันข้ามคือ ร้อยละของสตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิดในปัจจุบันจะลดลงในกลุ่มครุสตรีที่ไม่มีบุตรเลย มีบุตรทั้งหมดระหว่าง 1-2 คน และ 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00, 30.61 และ 20.75 ตามลำดับ และสูงขึ้นในกลุ่มครุสตรีที่มีบุตรทั้งหมดระหว่าง 5-6 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ซึ่งอาจจะเป็นเพราะมีอายุสูง ถึงกลางชางคน

ตารางที่ 7

ร้อยละของสภาพการคุมกำเนิดของข้าราชการครุสตรีในกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามจำนวนบุตรทั้งหมดของครุสตรี

จำนวนบุตรทั้งหมด	สภาพการคุมกำเนิด		รวม
	กำลังคุม	ไม่ได้คุม	
0 คน	20.00 (8)	80.00 (32)	100.00 (40)
1-2 คน	69.39 (68)	30.61 (30)	100.00 (98)
3-4 คน	79.25 (42)	20.75 (11)	100.00 (53)
5-6 คน	55.56 (5)	44.44 (4)	100.00 (9)
รวม	61.50 (123)	38.50 (77)	100.00 (200)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนข้าราชการครุสตรีในกลุ่มตัวอย่าง

^{14/} John Knodel and Pichit Pitaktepsombati, "Thailand : Fertility and Family Planning among Rural and Urban Women", Studies in Family Planning, (New York : The Population Council, 1973), pp.245.

ข้อมูลในตารางที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการคุมกำเนิดในปัจจุบัน ปรากฏว่า ร้อยละของสตรีที่กำลังคุมกำเนิดขณะทำการสำรวจในกลุ่มสตรีที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74.26, 59.54 และ 57.14 ตามลำดับ และลดลง ในกลุ่มสตรีที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 53.85

ส่วนสตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิดในปัจจุบันพบว่า ร้อยละของผู้ไม่ได้คุมกำเนิดจะสูงในกลุ่มสตรี ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 46.15 และลดลงในกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 42.86, 40.46 และ 25.71 ตามลำดับ

ตารางที่ 8

ร้อยละของสภาพการคุมกำเนิดของข้าราชการครูสตรีในกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามระดับการศึกษาของครูสตรี

ระดับการศึกษา	สภาพการคุมกำเนิด		รวม
	กำลังคุม	ไม่ได้คุม	
ต่ำกว่าอนุปริญญา	53.85 (7)	46.15 (6)	100.00 (13)
อนุปริญญา	74.29 (26)	25.71 (9)	100.00 (35)
ปริญญาตรี	59.54 (78)	40.46 (53)	100.00 (131)
สูงกว่าปริญญาตรี	57.14 (12)	42.86 (9)	100.00 (21)
รวม	61.50 (123)	38.50 (77)	100.00 (200)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนข้าราชการครูสตรีในกลุ่มตัวอย่าง

ถ้าพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสมาชิกกับการคุมกำเนิดในปัจจุบัน ปรากฏว่า ร้อยละของครูสตรีที่กำลังคุมกำเนิดในปัจจุบันจะสูงขึ้นในกลุ่มอาชีพของสมาชิกที่รับราชการ รัฐวิสาหกิจ และปฏิบัติอาชีพนักธุรกิจและการค้า คิดเป็นร้อยละ 62.50, 63.33 และ 71.43 ตามลำดับ และลดลงในกลุ่มอาชีพรับจ้างทำงานเอกชนและอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 52.94 และ 45.45 ตามลำดับ (ตารางที่ 9)

ดังนั้น ส่วนร้อยละของสตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิดในปัจจุบันจะเป็นไปในลักษณะตรงกันข้ามคือ ร้อยละของสตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิดในปัจจุบันจะต่ำในกลุ่มที่มีอาชีพนักธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ และรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 28.57, 36.67 และ 37.50 ตามลำดับ และสูงขึ้นในกลุ่มอาชีพรับจ้างทำงานเอกชน และอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 47.06 และ 54.55 ตามลำดับ

ตารางที่ 9

ร้อยละของสภาพการคุมกำเนิดของข้าราชการครูสตรีในกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามอาชีพของสมาชิก

อาชีพของสมาชิก	สภาพการคุมกำเนิด		รวม
	กำลังคุม	ไม่ได้คุม	
รับราชการ	62.50 (80)	37.50 (48)	100.00(128)
รัฐวิสาหกิจ	63.33 (19)	36.67 (11)	100.00 (30)
รับจ้างทำงานเอกชน	52.94 (9)	47.06 (8)	100.00 (17)
นักธุรกิจและการค้า	71.43 (10)	28.57 (4)	100.00 (14)
อื่น ๆ	45.45 (5)	54.55 (6)	100.00 (11)
รวม	61.50(123)	38.50 (77)	100.00(200)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนข้าราชการครูสตรีในกลุ่มตัวอย่าง

ทัศนคติต่อการคุมกำเนิด

ในงานทัศนคติของสามีต่อการคุมกำเนิดนั้น ปรากฏว่า ร้อยละของผู้เห็นด้วยกับการคุมกำเนิด จะค่อย ๆ สูงขึ้นตามจำนวนบุตรที่มียก กล่าวคือ ในกลุ่มบุตรที่ไม่มีบุตรเลย และที่มีบุตรที่มียก 1-2 คน และ 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50, 81.63 และ 90.57 ตามลำดับ และลดลงในกลุ่มบุตรที่มียก 5-6 คน (ตารางที่ 10)

สำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วยต่อการคุมกำเนิดจะเป็นไปในลักษณะตรงกันข้ามคือ ร้อยละของผู้ไม่เห็นด้วยจะลดลงในกลุ่มบุตรที่ไม่มีบุตรเลย และที่มีบุตรที่มียก 1-2 คน และ 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50, 18.37 และ 9.43 ตามลำดับ และสูงขึ้นในกลุ่มบุตรที่มียก 5-6 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22

ตารางที่ 10

ร้อยละของทัศนคติของสามีของข้าราชการครูสตรีในกลุ่มตัวอย่างต่อการคุมกำเนิด
จำแนกตามจำนวนบุตรที่มียก

จำนวนบุตรที่มียก	ทัศนคติของสามีต่อการคุมกำเนิด		รวม
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
0 คน	37.50 (15)	62.50 (25)	100.00 (40)
1-2 คน	81.63 (80)	18.37 (18)	100.00 (98)
3-4 คน	90.57 (48)	9.43 (5)	100.00 (53)
5-6 คน	77.78 (7)	22.22 (2)	100.00 (9)
รวม	75.00 (150)	25.00 (50)	100.00 (200)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนข้าราชการครูสตรีในกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพของสามี

อาชีพ หมายถึงกิจกรรมที่บุคคลประกอบขึ้นเพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว เช่น การเป็นอาจารย์ เสมียน กรรมการ เป็นต้น^{15/} อาชีพเป็นดัชนีสำคัญใช้วัดฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนและได้เป็นที่ยอมรับในประเทศต่าง ๆ ว่า จำนวนบุตรของครอบครัวที่มีอาชีพต่างกันย่อมมีความแตกต่างกัน โดยมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้วปรากฏว่าบุคคลที่มีอาชีพเกี่ยวกับการใช้สมอจะมีบุตรน้อยกว่าบุคคลที่มีอาชีพใช้แรงงาน^{16/}

ข้อมูลในตารางที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสามีกับครุสตร์ที่ไม่มีบุตรเลย ปรากฏว่าร้อยละของครุสตร์ที่ไม่มีบุตรเลยสูงในกลุ่มอาชีพรัฐวิสาหกิจ รับจ้างทำงานเอกชน และรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 20.00, 17.65 และ 17.18 ตามลำดับ และลดลงในกลุ่มอาชีพนักธุรกิจและการค้า และอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 14.29 และ 9.09

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสามีกับครุสตร์ที่มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 1-2 คน ปรากฏว่า ร้อยละของครุสตร์ที่มีบุตรที่มีชีวิตระหว่าง 1-2 คน สูงในกลุ่มอาชีพรับจ้างทำงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 70.59 และลดลงในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ อาชีพนักธุรกิจและการค้า รับราชการ และรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 54.55, 50.00, 49.22 และ 43.33 ตามลำดับ

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสามีกับครุสตร์ที่มีบุตรที่มีชีวิตตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จะสูงขึ้นในกลุ่มอาชีพรับราชการ นักธุรกิจและการค้า อาชีพอื่น ๆ และรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 33.59, 35.71, 36.36 และ 36.67 ตามลำดับ และลดลงในกลุ่มอาชีพรับจ้างทำงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 11.76

^{15/}นิพนธ์ เทพวัลย์, ประชากรศาสตร์ (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 67.

^{16/}ศักดิ์ ภาสุชนิรันต์, "การสำรวจความเห็นเกี่ยวกับการมีบุตรของหัวหน้าครอบครัวที่เป็นข้าราชการและผู้ประกอบการเกษตร", การสัมมนาทางวิชาการ เรื่องประชากรของประเทศไทยครั้งที่ 1 (เอกสารของกองวิจัยสังคมศาสตร์ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, 2506) หน้า 296.

ตารางที่ 11

ร้อยละของข้าราชการครูสตรีในกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามจำนวนบุตร เกิดรอดและอาชีพของสามี

อาชีพของสามี	จำนวนบุตร เกิดรอด			รวม
	0 คน	1-2 คน	3 คนขึ้นไป	
รับราชการ	17.19 (22)	49.22 (63)	33.59 (43)	100.00 (128)
รัฐวิสาหกิจ	20.00 (6)	43.33 (13)	36.67 (11)	100.00 (30)
รับจ้างทำงานเอกชน	17.65 (3)	70.59 (12)	11.76 (2)	100.00 (17)
นักธุรกิจและการค้า	14.29 (2)	50.00 (7)	35.71 (5)	100.00 (14)
อื่น ๆ	9.09 (1)	54.55 (6)	36.36 (4)	100.00 (11)
รวม	17.00 (34)	50.50 (101)	32.50 (65)	100.00 (200)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนข้าราชการครูสตรีในกลุ่มตัวอย่าง

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเจริญพันธุ์กับคุณลักษณะทางประชากร -
เศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่างก็มีความสัมพันธ์กับภาวะเจริญพันธุ์ โดยทั่วไปครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี มักมีจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยน้อยกว่าครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ^{17/} เนื่องจากผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมักตระหนักเรื่องการมีบุตรมาก รู้จักวิธีป้องกันไม่ให้มีบุตรมาก อัตราการรับบริการป้องกันการปฏิสนธิในสตรีที่มีความมั่งคั่งของครัวเรือนสูง มีการรับรู่มากกว่ากลุ่มสตรีที่มีความมั่งคั่งของครัวเรือนต่ำ^{18/} นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะทางประชากรที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเจริญพันธุ์เช่นเดียวกัน

ในการศึกษานี้ได้นำเอาปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุแรกสมรส ระยะเวลาการสมรส รายได้ของครอบครัวคือเดือน อาชีพของสามีและระดับการศึกษา เป็นต้น มาศึกษา

ส่วนภาวะเจริญพันธุ์จะถือเอาจำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรีมาศึกษา

อายุ

องค์ประกอบด้านอายุของประชากร เป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์ทางประชากรเกือบทุกด้าน^{19/} อายุเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรเกิดรอด ซึ่งจากการศึกษานี้พบว่า จำนวนบุตร

^{17/} มาลินี ช่อมพฤษภ์, แบบชนิกและโครงสร้างของครอบครัวที่ผลต่อภาวะเจริญพันธุ์และคอสนาทของครอบครัวในอุคมกทิจของประชากร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 65.

^{18/} วราภรณ์ ภูมิจำปา, ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้หย่อมรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 38-41.

^{19/} นิพนธ์ เทพวัลย์, "op. cit.," (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 46.

เกิดโรคโดยเฉลี่ยต่อครูสตรี 1 คน เพิ่มขึ้นตามอายุปัจจุบัน ข้าราชการครูสตรีที่มีอายุปัจจุบันต่ำกว่า 24 ปี มีจำนวนบุตรเกิดโรคโดยเฉลี่ยต่อครูสตรี 1 คน เท่ากับ 0.60 คน ในขณะที่ข้าราชการครูสตรีที่มีอายุปัจจุบันระหว่าง 25-29 ปี 30-34 ปี 35-39 ปี 40-44 ปี และ 45 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรเกิดโรคโดยเฉลี่ยต่อสตรี 1 คน เท่ากับ 0.83 คน 1.43 คน 2.00 คน 2.91 คน และ 3.95 คน ตามลำดับ ดูตารางที่ 12

ในการวิเคราะห์ระหว่างอายุปัจจุบันกับจำนวนบุตรเกิดโรคของข้าราชการครูสตรีในตารางที่ 12 ผลจากการทดสอบทางสถิติด้วย Chi-square ได้

$$\chi^2 = 108.15 \quad \text{เมื่อ} \quad N = 200, \quad \text{df.} = 20$$

H_0 : จำนวนบุตรเกิดโรคไม่มีความสัมพันธ์กับอายุปัจจุบันของข้าราชการครูสตรี

H_1 : จำนวนบุตรเกิดโรคมีความสัมพันธ์กับอายุปัจจุบันของข้าราชการครูสตรี

ผลจากการวิเคราะห์ปรากฏว่า $\chi^2 = 108.15$ ตรงกับค่า $p < 0.0001$ ซึ่งต่ำกว่า $\alpha = 0.05$ ทำให้สรุปได้ว่า โดยทั่วไปจำนวนบุตรเกิดโรคมีความสัมพันธ์กับอายุปัจจุบันของข้าราชการครูสตรี กล่าวคือ เมื่ออายุสตรีสูงขึ้น จำนวนบุตรเกิดโรคก็สูงขึ้นตามลำดับ ดังข้อมูลในตารางที่ 12 เมื่อสตรีแยกตามกลุ่มอายุออกเป็น ต่ำกว่า 24 ปี, 25-29 ปี, 30-34 ปี, 35-39 ปี, 40-44 ปี และ 45 ปีขึ้นไป จำนวนบุตรเกิดโรคโดยเฉลี่ยของสตรีตามกลุ่มอายุต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ 0.60 คน, 0.83 คน, 1.43 คน, 2.00 คน, 2.91 คน และ 3.95 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 12

กลุ่มตัวอย่างของข้าราชการครูสตรี จำแนกตามจำนวนบุตรเกิดรอดและอายุปัจจุบัน

อายุปัจจุบัน	จำนวนบุตรเกิดรอด (คน)					รวม	ค่าเฉลี่ยจำนวน บุตรเกิดรอด
	0 คน	1-2 คน	3-4 คน	5-6 คน	7 คนขึ้นไป		
ต่ำกว่า 24 ปี	0 (0.85)	3 (2.48)	0 (1.40)	0 (0.22)	0 (0.05)	5	0.60
25-29 ปี	18 (7.99)	28 (23.26)	1 (13.16)	0 (2.12)	0 (0.47)	47	0.83
30-34 ปี	3 (4.76)	23 (13.86)	2 (7.84)	0 (1.26)	0 (0.28)	28	1.43
35-39 ปี	9 (9.52)	26 (27.72)	21 (15.68)	0 (2.52)	0 (0.56)	56	2.00
40-44 ปี	1 (7.31)	15 (21.29)	23 (12.04)	4 (1.93)	0 (0.43)	43	2.91
45 ปีขึ้นไป	1 (3.57)	4 (10.39)	9 (5.88)	5 (0.95)	2 (0.21)	21	3.95
รวม	34	99	56	9	2	200	2.01

- หมายเหตุ
1. $\chi^2 = 108.15$, $df = 20$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.0001$
 2. ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนคาดหวังของข้าราชการครูสตรีในแต่ละกลุ่มภายใต้สมมุติฐาน

อายุแรกสมรส

โดยทั่วไปภาวะเจริญพันธุ์มีความสัมพันธ์อย่างมากกับอายุแรกสมรส เนื่องจากความสามารถในการมีบุตรขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางร่างกายของสตรี และในแต่ละช่วงอายุของสตรีย่อมมีภาวะเจริญพันธุ์ต่างกัน โดยมีผู้ทำการศึกษายุคมัธยมศึกษาเมื่อแรกสมรสในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ พบว่า ผู้ปฏิบัติการใช้วิชาชีพมีอายุมัธยมศึกษาเมื่อแรกสมรสของชาย 24.0 ปี หญิง 21.3 ปี อาชีพทนาย ชาย 21.2 ปี หญิง 18.4 ปี อาชีพกรรมกร ชาย 22.2 ปี หญิง 19.1 ปี และอาชีพผู้จัดการ ข้าราชการ ชาย 24.0 ปี หญิง 20.6 ปี^{20/}

ผลจากการศึกษาในประเทศอินเดียพบว่า สตรีที่สมรสครั้งแรกมีอายุระหว่าง 13-17 ปี มีจำนวนบุตรเกิดรอดสูงกว่าสตรีที่สมรสตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไป เป็นอัตราส่วนกัน^{21/}

สำหรับสตรีไทยจะสมรสในกลุ่มอายุระหว่าง 20-30 ปี เป็นส่วนใหญ่ คือประมาณร้อยละ 79.50 ส่วนการเจริญพันธุ์ของสตรีเฉลี่ยประมาณ 3.6 คน^{22/}

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสกับจำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรีในตารางที่ 13 ผลจากการทดสอบทางสถิติด้วย Chi-square ได้

$$\chi^2 = 18.13 \quad \text{เมื่อ} \quad N = 200, \quad df = 20$$

H_0 : จำนวนบุตรเกิดรอดไม่มีความสัมพันธ์กับอายุแรกสมรสของข้าราชการครูสตรี

H_1 : จำนวนบุตรเกิดรอดมีความสัมพันธ์กับอายุแรกสมรสของข้าราชการครูสตรี

^{20/} Donald J. Bogue, Principles of Demography, (New York : John Wiley & Sons, Inc., 1969), pp.624-643.

^{21/} Edwin D. Driver, Differential Fertility in Central India (Princeton : Princeton University Press, 1963), pp.83-84.

^{22/} สุทธิพงศ์ พรหมไพจิตร, ความสัมพันธ์ระหว่างการสมรสกับการเจริญพันธุ์ของสตรีไทยมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2515), หน้า 16.

ผลจากการวิเคราะห์ปรากฏว่า $\chi^2 = 18.13$ ตรงกับค่า $P = 0.32$ ซึ่งสูงกว่า $\alpha = 0.05$ ทำให้สรุปได้ว่า โดยทั่วไปจำนวนบุตรเกิดรอดน่าจะไม่มีความสัมพันธ์กับอายุแรกสมรสของข้าราชการครูสตรี

อย่างไรก็ดี เพื่อให้การศึกษานี้มีความกระจ่างชัดและมีความหมายยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้พิจารณาเลือกตัวแปรควบคุม (Control Variable) มาพิจารณาประกอบด้วย

ในตารางที่ 14 เป็นผลการทดสอบทางสถิติโดยถือเอาอายุปัจจุบันของข้าราชการครูสตรีเป็นตัวแปรควบคุม (Control Variable)

ในการศึกษาได้แบ่งอายุปัจจุบัน (ตัวแปรควบคุม) ออกเป็น 4 กลุ่ม และถือทำการทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรเกิดรอดกับอายุแรกสมรสในแต่ละกลุ่มอายุด้วยวิธีการเช่นเดียวกับตารางที่ 13

ผลที่ได้รับจากตารางที่ 14 ปรากฏว่า สตรีที่มีอายุระหว่าง 35-44 ปี จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยจะลดลงจาก 3.10 คน เป็น 1.52 คน เมื่ออายุแรกสมรสเพิ่มขึ้นจาก 19-20 ปี ถึง 30 ปีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่ในสตรีกลุ่มอายุต่ำกว่า 24 ปี 25-34 ปี และอายุ 45 ปีขึ้นไป จะพบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรเกิดรอดกับอายุแรกสมรสไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

กล่าวโดยทั่วไป สตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำไม่จำเป็นต้องมีจำนวนบุตรเกิดรอดมาก แต่เมื่อควบคุมด้วยอายุจะพบว่า ในกลุ่มอายุระหว่าง 35-44 ปี สตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำจะมีจำนวนบุตรเกิดรอดมาก และเมื่ออายุแรกสมรสมากขึ้นก็จะมีจำนวนบุตรเกิดรลดน้อยลงตามลำดับ ดังกล่าวข้างตน

ตารางที่ 13

อายุแรกสมรส จำนวนบุตร เกิดรอดของข้าราชการครูสตรี และผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติ

อายุแรกสมรส	จำนวนบุตรเกิดรอด (คน)					รวม	ค่าเฉลี่ยจำนวน บุตรเกิดรอด
	0 คน	1-2 คน	3-4 คน	5-6 คน	7 คนขึ้นไป		
19-20 ปี	0 (1.36)	4 (4.04)	4 (2.16)	0 (0.36)	0 (0.36)	8	5.00
21-23 ปี	5 (4.59)	12 (13.64)	8 (7.29)	1 (1.22)	0 (0.27)	27	2.71
24-26 ปี	9 (13.43)	43 (39.89)	18 (21.33)	7 (3.55)	2 (0.79)	79	3.77
27-29 ปี	10 (9.18)	26 (27.27)	17 (14.58)	1 (2.43)	0 (0.54)	54	1.46
30 ปีขึ้นไป	9 (5.44)	16 (16.16)	7 (8.64)	0 (1.44)	0 (0.32)	32	1.15
รวม	34	101	54	9	2	200	2.01

- หมายเหตุ
- $\chi^2 = 18.13$ เมื่อ $df = 16$, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P = 0.32$
 - ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนคาดหวังของข้าราชการครูสตรีในแต่ละกลุ่มภายใต้สมมุติฐาน

ตารางที่ 14

สรุปผลการทดสอบระหว่างอายุแรกสมรสกับจำนวนบุตร เกิดโรคของชาวราชภัฏศรี
จำแนกตามกลุ่มอายุปัจจุบัน

กลุ่มอายุปัจจุบัน	จำนวน	จำนวนบุตร เกิดโรค ต่อสตรี 1 คน	ค่า χ^2	P-Value	ผลการทดสอบ ทางสถิติ
ต่ำกว่า 24 ปี	5*	0.60	2.22	0.99	ไม่ reject H_0
25-34 ปี	75	0.99	15.57	0.48	ไม่ reject H_0
35-44 ปี	99	2.39	26.48	0.05	reject H_0
45 ปีขึ้นไป	21	3.76	15.01	0.52	ไม่ reject H_0

หมายเหตุ *จำนวนข้อมูลมีน้อย การทดสอบอาจคลาดเคลื่อนได้

ระยะเวลาการสมรส

ระยะเวลาการสมรสมีความสัมพันธ์กับภาวะเจริญพันธุ์ของคู่สมรส เช่นเดียวกับอายุแรกสมรส แต่ความสัมพันธ์เป็นกันละทิศทาง กล่าวคือ เมื่อระยะเวลาการสมรสนานขึ้น จำนวนบุตรเกิดโรคย่อมมากกว่าคู่สมรสที่ระยะเวลาการสมรสสั้นกว่า

จากการศึกษาเรื่องนี้ในเขตชนบทของประเทศไทยพบว่า จำนวนบุตรเกิดโรคเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาการสมรสคือ จำนวนบุตรเกิดโรคโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 0.4 คน ถึง 7.3 คน เมื่อระยะเวลาการสมรสเพิ่มขึ้นจาก 0-4 ปี จนถึง 30-34 ปี^{23/}

^{23/} สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์, การเจริญพันธุ์ของสตรีไทยในชนบท (วิทยานิพนธ์ปริญญา-
มหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 29.

ในตารางที่ 15 ปรากฏว่าชาวราชการครูสตรีที่มีระยะเวลาการสมรสระหว่าง 0-4 ปี มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.81 คน ในขณะที่ชาวราชการครูสตรีที่มีระยะเวลาการสมรส อยู่ระหว่าง 5-9 ปี 10-14 ปี 15-19 ปี และ 20-24 ปี มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.73 คน 2.58 คน 3.61 คน 3.79 คน และ 4.40 คน ตามลำดับ

ผลการทดสอบทางสถิติของข้อมูลในตารางที่ 15 ด้วย Chi-square ได้

$$\chi^2 = 170.04 \quad \text{เมื่อ} \quad N = 200, \quad df = 20$$

H₀ : จำนวนบุตรเกิดรอดไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการสมรสของชาวราชการครูสตรี

H₁ : จำนวนบุตรเกิดรอดมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการสมรสของชาวราชการครูสตรี

ผลจากการวิเคราะห์ปรากฏว่า $\chi^2 = 170.04$ ตรงกับค่า $p < 0.0001$ ซึ่งต่ำกว่า $\alpha = 0.05$ ทำให้สรุปได้ว่า โดยทั่วไปจำนวนบุตรเกิดรอดมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการสมรสของชาวราชการครูสตรี กล่าวคือ จำนวนบุตรเกิดรอดสูงขึ้นตามระยะเวลาของการสมรส

การศึกษา

ผลจากการวิจัยที่อำเภอโพธารามพบว่า สตรีที่ไม่เคยได้รับการศึกษาเลยมีบุตร 6.8 คน ส่วนสตรีที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาที่มีจำนวนบุตร 4.9 คน^{24/} ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่มีการศึกษาสูง มีภาระงานมากกว่า เพราะต้องใช้เวลาในการศึกษานาน สำหรับในประเทศไทย ผู้ที่จบการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยกว่าจะจบอายุ 21-22 ปี ซึ่งยอมแต่งงานช้ากว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย^{25/} และจากการ

^{24/} Amos H. Hawley, and Visid Prachuabmoh, "Family Growth and Family Planning in a Rural District of Thailand, Family Planning and Population Progress, (Chicago : The University of Chicago Press, 1966), p. 380

^{25/} สุวัทนา วิบูลย์เศรษฐ์, op. cit., หน้า 33-35.

ตารางที่ 15

ระยะเวลาการสมรส จำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรี และผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติ

ระยะเวลาการสมรส	จำนวนบุตรเกิดรอด (คน)					รวม	ค่าเฉลี่ยจำนวน บุตรเกิดรอด
	0 คน	1-2 คน	3-4 คน	5-6 คน	7 คนขึ้นไป		
0-4 ปี	29 (12.41)	43 (36.14)	1 (20.44)	0 (3.25)	0 (0.73)	73	0.81
5-9 ปี	3 (6.80)	29 (19.80)	8 (11.20)	0 (1.80)	0 (0.40)	40	1.73
10-14 ปี	1 (7.65)	19 (22.27)	25 (12.60)	0 (2.03)	0 (0.45)	45	2.58
15-19 ปี	0 (3.91)	6 (11.39)	11 (6.44)	6 (1.04)	0 (0.23)	23	3.61
20-24 ปี	1 (2.38)	0 (6.93)	11 (3.92)	1 (0.63)	1 (0.14)	14	3.79
25-29 ปี	0 (0.85)	2 (2.48)	0 (1.40)	2 (0.23)	1 (0.05)	5	4.40
รวม	34	99	56	9	2	200	2.01

- หมายเหตุ 1. $\chi^2 = 170.04$ เมื่อ $df = 20$, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.0001$
 2. ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนคาดหวังของข้าราชการครูสตรีในแต่ละกลุ่มภายใต้สมมุติฐาน

ศึกษาการเจริญพันธุ์ของสตรีไทยในชนบทพบว่า สตรีที่สามมีการศึกษาสูงมีจำนวนบุตรเกิดรอกน้อยกว่า สตรีที่สามมีการศึกษาคำ^{26/}

จากตารางที่ 16 ผลจากการทดสอบทางสถิติด้วย Chi-square ได้

$$\chi^2 = 14.16 \quad \text{เมื่อ} \quad N = 200, \quad df = 12$$

H₀ : จำนวนบุตรเกิดรอกไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของข้าราชการครูสตรี

H₁ : จำนวนบุตรเกิดรอกมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของข้าราชการครูสตรี

ผลจากการวิเคราะห์ปรากฏว่า $\chi^2 = 14.16$ ตรงกับค่า $p = 0.29$ ซึ่งสูงกว่า $\alpha = 0.05$ ทำให้สรุปได้ว่า โดยทั่วไปจำนวนบุตรเกิดรอกน่าจะไม่มี ความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของ ข้าราชการครูสตรี

อย่างไรก็ดี เพื่อให้การศึกษานี้มีความกระจ่างชัดและมีความหมายยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้

พิจารณาเลือกตัวแปรควบคุม (Control Variable) มาพิจารณาประกอบด้วย

ในตารางที่ 17 เป็นการทดสอบทางสถิติโดยถือเอาอายุปัจจุบันของข้าราชการครูสตรี เป็น ตัวแปรควบคุม (Control Variable)

ในการศึกษาได้แบ่งอายุปัจจุบัน (ตัวแปรควบคุม) ออกเป็น 4 กลุ่ม และได้ทำการทดสอบ ถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรเกิดรอกกับระดับการศึกษาในแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการ เช่นเดียวกันกับ ตารางที่ 16

ผลที่ได้จากตารางที่ 17 ปรากฏว่าในกลุ่มสตรีที่อายุระหว่าง 25-34 ปี 35-44 ปี และ 45 ปีขึ้นไป จะพบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรเกิดรอกกับระดับการศึกษาคือ สตรีที่มีการศึกษาสูง จะมีจำนวนบุตรเกิดรอกต่ำ และสตรีที่มีการศึกษาต่ำจะมีจำนวนบุตรเกิดรอกสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่สตรีในกลุ่มอายุต่ำกว่า 24 ปี จะพบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรเกิดรอกกับระดับการศึกษาไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

^{26/} นิพนธ์ เทพวัลย์, op. cit., (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 125.

ตารางที่ 16

ระดับการศึกษา จำนวนบุตร เกิดโรคของข้าราชการครูสตรี และผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติ

ระดับการศึกษา	จำนวนบุตร เกิดโรค (คน)					รวม	ค่าเฉลี่ยจำนวน บุตร เกิดโรค
	0 คน	1-2 คน	3-4 คน	5-6 คน	7 คนขึ้นไป		
ต่ำกว่าอนุปริญญา	11 (2.21)	7 (6.57)	5 (3.51)	0 (0.59)	0 (0.59)	13	2.15
อนุปริญญา	2 (5.95)	18 (17.68)	11 (9.45)	3 (1.58)	1 (0.35)	35	2.54
ปริญญาตรี	24 (22.27)	68 (66.16)	34 (35.37)	4 (5.89)	1 (1.31)	131	1.88
สูงกว่าปริญญาตรี	7 (3.57)	8 (10.61)	4 (5.67)	2 (0.94)	0 (0.21)	21	1.81
รวม	34	101	54	9	2	200	2.01

หมายเหตุ 1. $\chi^2 = 14.16$ เมื่อ $df = 12$, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P = 0.29$

2. ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนคาดหวังของข้าราชการครูสตรีในแต่ละกลุ่มภายใต้สมมุติฐาน

ตารางที่ 17

สรุปผลการทดสอบระหว่างระดับการศึกษา กับจำนวนบุตร เกิดโรคของข้าราชการครูสตรี
จำแนกตามกลุ่มอายุปัจจุบัน

กลุ่มอายุปัจจุบัน	จำนวน	จำนวนบุตร เกิดโรค ทอสตรี 1 คน	ค่า χ^2	P-Value	ผลการทดสอบ ทางสถิติ
ต่ำกว่า 24 ปี	5*	0.60	2.22	0.99	ไม่ reject H_0
25-34 ปี	75	1.05	72.44	{ น้อยกว่า 0.0001	reject H_0
35-44 ปี	99	2.39	28.45	0.005	reject H_0
45 ปีขึ้นไป	21	3.95	156.13	{ น้อยกว่า 0.0001	reject H_0

หมายเหตุ *จำนวนข้อมลมีน้อย การทดสอบอาจคลาดเคลื่อนได้

รายได้

เป็นอันดับหนึ่งที่ใช้วิเคราะห์ทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งปกติทำได้ยากมาก เพราะผู้ตอบมักไม่ค่อยตอบตรงตามความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้คือ ข้าราชการครูสตรีที่มีรายได้แน่นอนใกล้เคียงความเป็นจริงอยู่แล้ว

จากตารางที่ 18 ผลจากการทดสอบทางสถิติด้วย Chi-square ได้

$$\chi^2 = 13.16 \quad \text{เมื่อ} \quad N = 200, \quad df = 12$$

- H_0 : จำนวนบุตรเกิดรอดไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวต่อเดือนของข้าราชการครูสตรี (จำนวนบุตรเกิดรอดสูงรายได้นสูง)
- H_1 : จำนวนบุตรเกิดรอดมีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวต่อเดือนของข้าราชการครูสตรี (คือถ้ามีรายได้นสูง จำนวนบุตรเกิดรอดต่ำ)

ผลจากการวิเคราะห์ปรากฏว่า $\chi^2 = 13.16$ ตรงกับค่า $p = 0.36$ ซึ่งสูงกว่า $\alpha = 0.05$ ทำให้สรุปได้ว่า จำนวนบุตรเกิดรอดน่าจะไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวต่อเดือนของข้าราชการครูสตรี กล่าวคือจำนวนบุตรเกิดรอดมีได้สูงตามรายได้ที่สูงขึ้นไปของครอบครัว อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การศึกษาเพิ่มความกระจ่างชัดและมีความหมายยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้

พิจารณาเลือกตัวแปรควบคุม (Control Variable) มาพิจารณาประกอบ

ในตารางที่ 19 เป็นผลการทดสอบทางสถิติโดยถือเอาอายุปัจจุบันของข้าราชการครูสตรีเป็นตัวแปรควบคุม (Control Variable)

ในการศึกษาได้แบ่งอายุปัจจุบัน (ตัวแปรควบคุม) ออกเป็น 4 กลุ่ม และได้ทำการทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรเกิดรอดกับรายได้ของครอบครัวต่อเดือนในแต่ละกลุ่มอายุโดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตารางที่ 18

ผลที่ได้รับจากตารางที่ 19 ปรากฏว่า ในทุกกลุ่มอายุของข้าราชการครูสตรี จำนวนบุตรเกิดรอด ไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 18

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน จำนวนบุตร เกิดโรคของชาวราชการรัฐสตรี และผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติ

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	จำนวนบุตรเกิดโรค (คน)							ค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรเกิดโรค
	0 คน	1-2 คน	3-4 คน	4-5 คน	6 คนขึ้นไป	รวม		
3,000-5,999 บาท	20(16.66)	55(49.49)	19(26.46)	3(41.41)	1(0.98)	98	1.67	
6,000-8,999 บาท	3(10.71)	30(31.82)	22(17.01)	3(2.84)	0(0.63)	63	2.19	
9,000-11,999 บาท	5(5.27)	11(15.66)	11(8.37)	3(1.39)	1(0.31)	31	2.65	
12,000 บาทขึ้นไป	1(1.36)	5(4.04)	2(2.16)	0(0.36)	0(0.08)	8	2.13	
รวม	34	101	54	9	2	200	2.01	

หมายเหตุ 1. $\chi^2 = 13.16$ เมื่อ $df = 12$, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P = 0.36$

2. ค่าเฉลี่ยในวงเล็บคือจำนวนทารกทั้งหมดของชาวราชการรัฐสตรีในแต่ละกลุ่มอายุโดยสมมุติฐาน

ตารางที่ 19

สรุปผลการทดสอบระหว่างรายได้ของครอบครัวต่อเดือน จำนวนบุตรเกิดรอดของข้าราชการครูสตรี
จำแนกตามกลุ่มอายุปัจจุบัน

กลุ่มอายุปัจจุบัน	จำนวน	จำนวนบุตร เกิดรอด ต่อสตรี 1 คน	ค่า χ^2	P-Value	ผลการทดสอบ ทางสถิติ
ต่ำกว่า 24 ปี	5*	0.60	0.83	0.99	ไม่ reject H_0
25-34 ปี	75	1.05	5.81	0.93	ไม่ reject H_0
35-44 ปี	99	2.31	7.76	0.80	ไม่ reject H_0
45 ปีขึ้นไป	21	3.95	15.27	0.23	ไม่ reject H_0

หมายเหตุ *จำนวนข้อมูลน้อย การทดสอบอาจคลาดเคลื่อนได้

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่องการวางแผนครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเจริญพันธุ์กับคุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของข้าราชการครูสตรีที่แต่งงานแล้วและยังอยู่กับสามีในปัจจุบันซึ่งทำการสอนในโรงเรียนส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2519 พบว่า ข้าราชการครูสตรี ส่วนใหญ่ร้อยละ 42 มีอายุอยู่ในระดับกลางคือ 30-39 ปี และกว่า 3 ใน 4 ของตัวอย่างทั้งหมดคือร้อยละ 76 จบการศึกษาชั้นปริญญาตรีขึ้นไป ผลจากการศึกษาปรากฏว่า

1. การวางแผนครอบครัวพบว่า ครูสตรีกำลังคุมกำเนิดในปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 61.50 ครูสตรีนิยมใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดในกลุ่มอายุปัจจุบัน ค่ากว่า 29 ปี และนิยมใช้การทำหมันหญิงในกลุ่มอายุปัจจุบันระหว่าง 30-39 ปี และ 40 ปีขึ้นไป
ครูสตรีที่มีบุตรทั้งหมดระหว่าง 1-2 คน และ 3-4 คน มีสภาพการคุมกำเนิดสูง ส่วนทัศนคติต่อการคุมกำเนิดของสามีส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการคุมกำเนิดสูงคิดเป็นร้อยละ 75
2. จำนวนบุตรเกิดออกมีความสัมพันธ์กับอายุปัจจุบันของข้าราชการครูสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือจำนวนบุตรเกิดออกเพิ่มมากขึ้นตามอายุปัจจุบันของข้าราชการครูสตรี ซึ่งเป็นไปในลักษณะปกติ
3. จำนวนบุตรเกิดออกมีความสัมพันธ์กับอายุแรกสมรส ในกลุ่มอายุปัจจุบันระหว่าง 35-44 ปี คืออายุแรกสมรสน้อยมีจำนวนบุตรเกิดออกมาก ในขณะที่ครูสตรีที่มีอายุแรกสมรสมากมีจำนวนบุตรเกิดออกน้อย ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้
4. จำนวนบุตรเกิดออกมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการสมรสของข้าราชการครูสตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือจำนวนบุตรเกิดออกเพิ่มมากขึ้นตามระยะเวลาการสมรสของครูสตรี ซึ่งเป็นไปในลักษณะปกติเช่นกัน

5. จำนวนบุตร เกิดรอดมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ในกลุ่มอายุปัจจุบันระหว่าง 25-34 ปี 35-44 ปี และ 45 ปีขึ้นไป หมายความว่าสตรีที่มีการศึกษามีจำนวนบุตร เกิดรอดสูง และสตรีที่มีการศึกษาสูงมีจำนวนบุตร เกิดรอดต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

6. จำนวนบุตร เกิดรอดไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวคือเดือนของข้าราชการครูสตรี ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ขอเสนอแนะ

1. วิทยานิพนธ์ยังขาดความลึกซึ้งในด้านการอธิบายคุณค่าบางด้าน ทั้งนี้เนื่องจากเวลาและพื้นที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งผู้เขียนตระหนักว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลไม่เพียงแต่ให้กรอกข้อมูลเท่านั้น ควรใช้วิธีสัมภาษณ์กวดขันเองซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้จำกัดเฉพาะเรื่องการศึกษาเท่านั้น ส่วนตัวแปรอื่น ๆ เช่น ศาสนา สถานที่เกิด โครงสร้างของครอบครัว และสภาพการครอบครองบ้าน เป็นต้น ยังไม่ได้นำมาทำการศึกษา ดังนั้นคราวต่อไปควรจะทำการศึกษาบ้าง

3. ผลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์หวังว่าคงเป็นแนวทางแก่ผู้ที่จะทำการศึกษาเรื่องเดียวกัน และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนครอบครัวและการวางแผนทางทันตสาธารณสุข อันจะช่วยให้ลดอัตราเพิ่มของประชากรลงตามเป้าหมายของชาติที่ตั้งไว้

ภ ๗ ก ผ น ๖ ก

คำจำกัดความต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์

ภาวะเจริญพันธุ์ คือจำนวนบุตรที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงจากบุคคลหนึ่ง ๆ ในการศึกษา
ชั้นนี้จะใช้จำนวนบุตรเกิดรอดต่อสตรี 1 คน เป็นมาตรวัดภาวะเจริญพันธุ์

ข้าราชการครูสตรี คือครูหรืออาจารย์ที่ได้รับเงินเดือนประจำประเภทเงินเดือนเกินความ
กฎหมายว่าด้วยข้าราชการพลเรือน และทำการสอนในโรงเรียนสวนกลาง เฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร
สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้แต่งงานแล้วและยังอยู่กับ
สามีในปัจจุบัน

ครัวเรือน หมายถึงบุคคลเดี่ยวหรือหลายบุคคลที่เข้ามาอยู่กินร่วมกัน ในฐานะที่เป็นญาติ
เกี่ยวคองหรือไม่ก็ตาม ครัวเรือนอาจประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวหรือหลายครอบครัวก็ตาม

จำนวนบุตรเกิดรอด หมายถึงจำนวนบุตรที่คลอดออกมาแล้ว มีลักษณะบ่งบอกว่ามีชีวิตอยู่
ในตอนคลอด ถึงแม้จะเสียชีวิตในเวลาต่อมาก็ตาม

จำนวนบุตรที่มีชีวิต หมายถึงจำนวนบุตรทั้งหมดที่มีชีวิตในปัจจุบัน

ระยะเวลาการสมรส คือระยะเวลาที่ข้าราชการครูสตรีอยู่กับคู่สมรสจนถึงสิ้นปีภรรยา
ไม่ว่าบุคคลนั้นได้จดทะเบียนหรือไม่ก็ตาม หากข้าราชการครูสตรีคนใดเคย "หย่า" หรือ "แยกกันอยู่"
กับสามี ต้องตัดช่วงระยะเวลานั้นทิ้ง

การวางแผนครอบครัว คือการที่คู่สมรสรู้จักคุมกำเนิดจำนวนบุตรหรือรู้จักเว้นระยะเวลา
การมีบุตรให้เหมาะสมกับความสามารถในการเลี้ยงดูและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเพื่อบุตรได้
อยู่ดี กินดี ได้รับการศึกษาที่ดี ส่งเสริมสุขภาพของมารดาและทารก

วิธีคุมกำเนิด คือวิธีที่คู่สมรสใช้ป้องกันการปฏิสนธิ ซึ่งมีอยู่หลายวิธีด้วยกันที่คู่สมรสจะเลือก
ปฏิบัติตามความเหมาะสม อาจแบ่งได้เป็น 2 วิธีด้วยกัน

1. วิธีคุมกำเนิดแบบถาวร คือวิธีที่ปฏิบัติเพียงครั้งเดียว ใช้ได้ตลอดไป เช่น
 - ก. การทำหมันชาย (Vasectomy) โดยการผ่าตัดผูกท่ออสุจิเพื่อป้องกันไม่ให้
ตัวอสุจิที่คอมอสุจิผลิตขึ้นมาถูกขับออกมาภายนอกร่างกายได้

ข. การผูกท่อน้ำไข (Tubal Sterilization) เพื่อป้องกันไม่ให้ไข่ที่สุกแล้ว
เดินทางเข้ามาผสมกับตัวอสุจิและฝังตัวในโพรงมดลูก

2. วิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราว คือวิธีการที่คู่สมรสสามารถมีบุตรได้อีกเมื่อต้องการมีบุตรอีก
ซึ่งมีวิธีปฏิบัติอยู่ด้วยกันหลายวิธี

ก. ห่วงอนามัย (Intra-Uterine Device) เป็นห่วงทำด้วยพลาสติกที่มีรูปร่าง
ต่างกันไปตามชนิดของห่วง และอาจ impregnated ด้วยสารเคมีโดย
เอกซเรย์ ห่วงนี้เมื่อแพทย์ใส่เข้าไปในโพรงมดลูกจะทำให้การเดินของไข่
เร็วขึ้น ทำให้ยังไม่พร้อมที่จะฝังตัวได้ในมดลูกและเยื่อโพรงมดลูก มีการ
เปลี่ยนแปลงไม่เหมาะสมกับการฝังตัวของไข่

ข. ถุงยางอนามัย (Condom) มีลักษณะเป็นถุงบาง ๆ ซึ่งใช้สวมอวัยวะเพศของ
ชายก่อนรวมประเวณี เพื่อป้องกันมิให้ตัวอสุจิเข้าไปผสมกับไข่

ค. ยาฆ่าตัวอสุจินิคสอดใส่เข้าไปในช่องคลอด (Intravaginal Spermicidal
preparations) คือการใส่หรือฉีดยาฆ่าเชื้อเข้าไปในส่วนลึกที่สุดของช่อง-
คลอดก่อนการรวมประเวณี ยาฆ่าตัวอสุจิได้แก่ ยาเม็ดเคี้ยว (Foam
tablets) พองครีမ် (Aerosols) ยาเหน็บช่องคลอด (Soluble
suppositories or pessaries) และเจลหรือครีမ် (Jellies
and Creams)

ง. ยาเม็ดคุมกำเนิด (Oral Contraception) ใช้รับประทานประกอบขึ้น
ด้วยสารเคมีซึ่งเรียกว่า ฮอโมน มีคุณสมบัติคล้ายฮอโมนธรรมชาติ ซึ่งเมื่อ
เข้าไปในกระแสโลหิตของสตรีแล้วจะป้องกันมิให้ไข่สุก

จ. การนับระยะปลอดภัย (Safe period or Rhythm Method) เป็นการนับ
ระยะเวลาไข่สุกของสตรี โดยคำนวณจากรอบประจำเดือนด้วยเหตุผลที่ว่า สตรี
จะเจริญพันธุ์ได้ก็เฉพาะเวลาที่ไข่สุกเท่านั้น วิธีนี้ใช้ได้ผลกับรอบเดือนไม่ผิดปกติ
มากนัก

- น. การหลั่งน้ำกามภายนอก (Coitus Interruptus or Withdrawal) คือให้ ejaculation ภายนอกของตลอด โดยไม่ให้หน้าอสุจิสัมผัสอวัยวะเพศของสตรี
- ข. หมวกยางครอบปากมดลูก (Cervical cap หรือ Diaphragm) เป็นหมวกยางสำหรับใส่เข้าไปในช่องคลอดและครอบปากมดลูกอย่างมิดชิด ก่อนที่จะมีการร่วมประเวณี หมวกยางครอบปากมดลูกมีหน้าที่ป้องกันมิให้น้ำกามหรือเชื้ออสุจิเดินทางเล็ดรอดเข้าไปในโพรงมดลูกได้ ^{27/}

^{27/} กระทรวงสาธารณสุข, คำบรรยายประกอบการสอนการวางแผนครอบครัว (กรุงเทพมหานคร : แผนกการพิมพ์ กรมทหารสื่อสาร, 2519), หน้า 129-150.

แบบสอบถาม

การวางแผนครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเจริญพันธุ์กับคุณลักษณะทางประชากร ชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และสังคม ของข้าราชการครู สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

1 _ _ _

ก. ชื่อหน่วยงาน โทรศัพท์
ข. วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา ถึงเวลา

1. ข้อมูลทั่วไป

- 1. ขณะนี้ในบ้านท่านมีสมาชิกอยู่จริงกี่คน คน 4 _ _
- 2. จำนวนครอบครัวในบ้านท่านมีกี่ครอบครัว ครอบครัว 6 _
- 3. หญิงที่แต่งงานแล้วมีกี่คน คน 7 _
- 4. ขณะนี้ท่านอายุเท่าไร 8 _
 - 4.1 ต่ำกว่า 20 ปี
 - 4.2 20-24 ปี
 - 4.3 25-29 ปี
 - 4.4 30-34 ปี
 - 4.5 35-39 ปี
 - 4.6 40-44 ปี
 - 4.7 45-49 ปี
- 5. ท่านเกิดเดือน ปี พ.ศ. 9 _ _ _
- 6. ท่านเกิดที่จังหวัด ในเขตเทศบาล 13 _
 - นอกเขตเทศบาล
- 7. ท่านรับราชการครูมานานเท่าไร (นับถึง 15 มีนาคม 2520)... ปี 14 _

8. **คานเลขเรียนจบชั้นสูงสุดชั้นไหน** รหัส 15_
- 8.1 ต่ำกว่าอนุปริญญา
 - 8.2 อนุปริญญา
 - 8.3 ปริญญาตรี
 - 8.4 สูงกว่าปริญญาตรี
9. **ก่อนที่ท่านจะมาประกอบอาชีพครูสังกัดกองการมัธยมศึกษาชั้น
ทานเคยประกอบอาชีพอะไรมาก่อน (ตอบได้หลายข้อ)** 16_
- 9.1 นิสิต นักศึกษา
 - 9.2 ครูโรงเรียนราษฎร์
 - 9.3 ครูโรงเรียนรัฐบาลสังกัดหน่วยอื่น
 - 9.4 อื่น ๆ (ระบุ)
10. **ท่านนับถือศาสนาอะไร** 17_
- 10.1 พุทธ
 - 10.2 อิสลาม
 - 10.3 คริสต์
 - 10.4 อื่น (ระบุ).....
11. **ครอบครัวท่านมีรายได้เดือนละเท่าไร (สามีรวมกับภรรยา)**
..... บาท 18_
12. **ครอบครัวท่านมีรายจ่ายเดือนละเท่าไร (สามีรวมกับภรรยา
และครอบครัว)** บาท 19_
13. **รายได้ของครอบครัวท่านพอใช้หรือไม่** 20_
- 13.1 พอใช้ (ข้ามไปข้อ 15)
 - 13.2 ไม่พอใช้
 - 13.3 อื่น ๆ (ระบุ)

14. ถ้าเงินไม่พอใช้ท่านทำอย่างไร 21 _
- 14.1 ถูก
 - 14.2 หารายได้พิเศษ
 - 14.3 อื่น ๆ (ระบุ)
15. ท่านคิดว่าเงินช่วยเหลือบุคคลละ 50 บาทต่อเดือน น้อยไปหรือไม่ 22 _
- 15.1 น้อยไป
 - 15.2 เท่าไรก็ได้
 - 15.3 อื่น ๆ (ระบุ)
16. ครอบครัวยุคใหม่มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ 23 _
- 16.1 มี (ข้ามไปข้อ 18)
 - 16.2 ไม่มี
17. ถ้าไม่มีบ้าน ท่านทำอย่างไร 24 _
- 17.1 เช่า
 - 17.2 บ้านเงินผ่อน
 - 17.3 อาศัยผู้อื่น
 - 17.4 อื่น ๆ (ระบุ)
18. สามีท่านอายุ ปี นับถือศาสนา 25 _ _
19. สามีท่านเกิดเดือน พ.ศ. 26 _ _ _ _
- จังหวัด

ในเขตเทศบาล

นอกเขตเทศบาล

ระดับ

20. อาชีพหลักของสามีท่านคืออะไร

32 _

- 20.1 ค้าขาย
- 20.2 รับราชการ
- 20.3 รัฐวิสาหกิจ
- 20.4 รับจ้างทำงานเอกชน
- 20.5 รับทำเหมืองแร่
- 20.6 บริการ เช่น รถยนต์ เรือยนต์
- 20.7 นักธุรกิจ การเงิน อุตสาหกรรม (ระดับผู้จัดการ)
- 20.8 อื่น ๆ (ระบุ)

2. ภาวะเจริญพันธุ์

- 21. ท่านเคยแต่งงานทั้งสิ้นกี่ครั้ง (รวมครั้งน่าว) ครั้ง 33 _
- 22. ท่านแต่งงานครั้งแรกเมื่ออายุ ปี 34 _
- 23. ท่านเคยตั้งครรภ์หรือไม่ 36 _
 - 23.1 เคย
 - 23.2 ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 30)
- 24. ท่านเคยตั้งครรภ์ทั้งสิ้นกี่ครั้ง (ไม่รวมที่กำลังตั้งครรภ์ขณะน่าว) 37 _

..... ครั้ง
- 25. ท่านเคยมีบุตรแล้วกี่คน นับทุกคนที่เคยคลอดมีชีวิต รวมทั้งคนที่ 39 _

ตายไปแล้วและคนที่ยังมีชีวิตอยู่

รหัส

26. ขณะทานเมนูเครื่องดื่มชงร้อนกี่คน 40 _ _ _

26.1 มี ... คน ชาย ... คน หญิง ... คน

26.2 ไม่มีบุตรเลย (ข้ามไปคอมขอ 30)

27. บุตรคนโตของท่านขณะอายุเท่าไร กรุณาบอกชื่อเดือนและปีเกิด
ของเราด้วย 43 _ _ _ _

เดือนเกิด	☐ ม.ค.	☐ เม.ย.	☐ ก.ค.	☐ ต.ค.
	☐ ก.พ.	☐ พ.ค.	☐ ส.ค.	☐ พ.ย.
	☐ มี.ค.	☐ มิ.ย.	☐ ก.ย.	☐ ธ.ค.

ปีเกิด พ.ศ.

28. บุตรคนสุดท้องของท่านขณะอายุเท่าไร กรุณาบอกชื่อเดือนและปีเกิด
ของเราด้วย

เดือนเกิด	☐ ม.ค.	☐ เม.ย.	☐ ก.ค.	☐ ต.ค.
	☐ ก.พ.	☐ พ.ค.	☐ ส.ค.	☐ พ.ย.
	☐ มี.ค.	☐ มิ.ย.	☐ ก.ย.	☐ ธ.ค.

ปีเกิด พ.ศ.

29. ท่านคลอดบุตรที่ไหน (ถามคนสุดท้าย ถ้ามีบุตรเพียงคนเดียว
ถามคนโต) 51 _

- 29.1 บ้าน
- 29.2 โรงพยาบาล
- 29.3 สถานีอนามัย
- 29.4 สำนักงานองค์กร
- 29.5 อื่น ๆ (ระบุ)

รหัส

30. ท่านเคยแต่งงานหรือไม่ 52

30.1 เคย

30.2 ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 33)

31. ถ้าเคยแต่งงาน เหตุเกิดจากอะไร 53 _

31.1 จำแพง

31.2 แต่งเอง (ข้ามไปข้อ 33)

32. ใครจำแพงให้ท่าน 54 _

32.1 แพทย์

32.2 พยาบาล

32.3 หมอเถื่อน

32.4 อื่น ๆ (ระบุ)

33. ถ้าแพทย์แนะนำให้ท่านจำแพง ท่านเห็นควยหรือไม่ 55 _

33.1 เห็นควย

33.2 ไม่เห็นควย

34. เหตุการณ์นี้อาจจะเกิดขึ้นหนึ่งมีกรรมกรทำให้ของจำแพง ท่านเห็นควย 56 _ _ _
กับท่อไคมาง

34.1 ถูกขมขื่น เห็นควย ไม่เห็นควย

34.2 คู่แต่งงานไม่ต้องการบุตรอีก เห็นควย ไม่เห็นควย

34.3 การตั้งครรภ์จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมารดา เห็นควย ไม่เห็นควย

รหัส

35. ท่านทำหมันแล้วหรือยัง 59 _

35.1 ทำแล้ว

35.2 ยังไม่ได้ทำ

36. สามี่ท่านทำหมันแล้วหรือยัง 60 _

36.1 ทำแล้ว

36.2 ยังไม่ได้ทำ

3. ความรู้และทัศนคติในการวางแผนครอบครัว

37. ท่านเคยใช้วิธีคุมกำเนิดก่อนการตั้งท้องครั้งสุดท้ายหรือไม่ 61 _

37.1 เคย

37.2 ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 39)

38. ถ้าเคย ท่านใช้วิธีใด 62 _

38.1 ยาฉีด

38.2 ทำหมันชาย

38.3 ทำหมันหญิง

38.4 ห่วงอนามัย

38.5 ถุงยางอนามัย

38.6 นำยาใส่ช่องคลอด

38.7 ยาเม็ดคุมกำเนิด

38.8 นมระยะปลอดภยัน

38.9 การหลั่งน้ำกามภายนอก

38.10 หมวกยางครอบปากมดลูก

38.11 อื่น ๆ (ระบุ)

รหัส

39. ขณะนี้ท่านกำลังคุมกำเนิดหรือไม่

63 _

39.1 กำลังคุม (ไม่ตอบข้อ 43)

39.2 ไม่คุม (ข้ามไปตอบข้อ 43)

40. ถ้าคุม ท่านใช้วิธีใด

64 _

40.1 ยาฉีด

40.2 ทำหมันชาย

40.3 ทำหมันหญิง

40.4 หวงอนามัย

40.5 ถุงยางอนามัย

40.6 นำยาฆ่าเชื้อ

40.7 ยาเม็ดคุมกำเนิด

40.8 นั้ระยะปลอดกัย

40.9 การหลั่งน้ำกามภายนอก

40.10 หมวกยางครอบปากมดลูก

40.11 วิธีอื่น ๆ (ระบุ)

41. ท่านเริ่มใช้วิธีคุมกำเนิดที่ใช้ในขณะนี้ตั้งแต่เมื่อไร

65 _ _ _

เริ่มใช้เมื่อ วันมาแล้ว เดือนมาแล้ว ปีมาแล้ว

42. ทำไมท่านจึงคุมกำเนิด

68 _

42.1 บิบุตร เพียงพอแล้ว

42.2 เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

42.3 ไม่สามารถเลี้ยงบุตรไคมากกว่านี้

42.4 อื่น ๆ (ระบุ)

ระดับ

43. ทำไมท่านจึงเลิกคุมกำเนิด 69 _

- 43.1 ต้องการมีบุตรอีก
- 43.2 อุปกรณ์ขาดตลาด
- 43.3 กลัวแพ้ยาคุมกำเนิด
- 43.4 อื่น ๆ (ระบุ)

44. ท่านได้รับความรู้การคุมกำเนิดจากที่ใด (ตอบได้หลายข้อ) 70 _

- 44.1 ราชายา
- 44.2 คลินิกเอกชน
- 44.3 สถานีอนามัย
- 44.4 สำนักงานคุมกำเนิด
- 44.5 อาสาสมัครวางแผนครอบครัว
- 44.6 หน่วยงานสาธารณสุขในอำเภอและจังหวัด
- 44.7 อื่น ๆ (ระบุ)

45. สาเหตุการตั้งท้องบุตรคนสุดท้ายของ 71 _

- 45.1 ลืมกินยา
- 45.2 หยุกไสยา
- 45.3 อุปกรณ์คุมกำเนิดหมด
- 45.4 วิธีอื่น ๆ (ระบุ)

46. ท่านเคยปรึกษากับสามีของท่านว่าจะมีบุตรสักกี่คนหรือไม่ 72 _

- 46.1 เคย
- 46.2 ไม่เคย

รหัส

47. ท่านต้องการมีบุตรเพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่แล้วในมีปัจจุบันหรือไม่ 73 _
- 47.1 ต้องการ
- 47.2 ไม่ต้องการ (ข้ามไปข้อ 49)
48. อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านต้องการมีบุตรเพิ่มขึ้น 74 _
- 48.1 ยังมีบุตรไม่เพียงพอ
- 48.2 ต้องการบุตรหญิงเพิ่มขึ้น
- 48.3 ต้องการบุตรชายเพิ่มขึ้น
- 48.4 อื่น ๆ (ระบุ)
49. สำมึท่านเห็นด้วยกับการคุมกำเนิดหรือไม่ 75 _
- 49.1 เห็นด้วย
- 49.2 ไม่เห็นด้วย
50. ถ้าท่านสามารถเลือกบุตรในอนาคตได้ทามใจชอบ ท่านจะมีบุตรกี่คน 76 _ _ _
คิดว่าจะมี คน เป็นชาย คน เป็นหญิง คน
51. ท่านคิดว่ามีบุตรกี่คน จึงเรียกว่ามีบุตรมาก คน 79 _
52. ท่านคิดว่ามีบุตรกี่คน จึงเรียกว่ามีบุตรน้อย คน 80 _

บรรณานุกรม

- นิพนธ์ เทพวัลย์, ประชากรศาสตร์. พระนคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514.
- บุญเสริม วิสกุล, สถิติตอนที่ 1 วิธีเก็บและประมวลข้อมูล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์, เอกสารหมายเลข 12 สรุปผลการวิจัยของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรไทย. พระนคร: ผลิตรายการโครงการทดลองหน่วยผลิตเอกสารมหาวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- มหาวิทยาลัยมหิดล, "ความรู้ ทัศนคติและความเชื่อของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อประชากรศึกษา และการวางแผนครอบครัว", วารสารประชากรศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด (แผนการพิมพ์), 2520.
- สมพงษ์ เกษมสิน, ข้อเสนอแนะในการเขียนรายงาน ภาคนิพนธ์และวิทยานิพนธ์. พระนคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2515.
- สุวัลลีย์ เปี่ยมปิติ, ประชากรศาสตร์. (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม), 2517.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ทฤษฎีความน่าจะเป็น. (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม), 2517.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - 2524. (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม), 2520.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, "นโยบายประชากร", วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. พระนคร: มงคลการพิมพ์, 2520.
- ฮอดลีย์ อามอส เอช, วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ, "การขยายของครอบครัว และการวางแผนครอบครัวในอำเภอโพธาราม", การสัมมนาทางวิชาการ เรื่องประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ 2. พระนคร: กองวิจัยทางสังคมศาสตร์, สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, 2508.

Bogue Donald J., Principles of Demography. New York : John Wiley and Sons, Inc., 1969.

Cowgill Donald O. and Others, Family Planning in Bangkok, Thailand. Bangkok : The Center for Population and Social Research, Mahidol University, 1969.

Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, The Potharam Study. Research Report No.4, Bangkok : Thai Baeb Press, 1971.

Institute of Population Studies, Perspective on Thai Population. Bangkok: Thai Watana Panich Press Co. Ltd., 1976.

O' Brien John A., Family Planning in an Exploding Population. New Delhi: Publishing Co. Pvt. Ltd., 1971.

Potter Robert G. and Others., Family Growth in Metropolitan America. Princeton : Princeton University Press, 1961.

Population Projects Department, The National Family Planning Program a Sector Report Thailand. 1975.

Soontaree Suvipakit., A Pilot Study of Family Health in Thai Muslim Communities in South Thailand. Bangkok : National Research Council, 1969.

Taiwan Population Studies Center, Family Planning in Taiwan Republic of China. 1965-1966.

United Nations, The Determinants and Consequence of Population Trends. Population Studies, No.50, Population Division, Department of Economic and Social Affairs, New York : 1973.

Winich Asavasena and Others, "Thailand" Family Planning and Population Programs. Chicago : The University of Chicago Press, 1966.

Yaukey David, "Differential Fertility in Lebanon," Research in Family Planning. Edited by Clyde V. Kisser. Princeton : Princeton University Press, 1962.

ประวัติการศึกษา

ชื่อ

นายสุทธิ แสงจันทร์

วุฒิการศึกษา

สำเร็จปริญญาตรี การศึกษามัธยมศึกษา (คณิตศาสตร์)
จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาพระนคร ปีการศึกษา 2513

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนเทพศิลา ตำบลหัวหมาก
อำเภอบางกะปิ กรุงเทพมหานคร